

GH. TATARESCU
SUB-SECRETAR DE STAT LA DEPARTAMENTUL INTERNELOR

INTERNAȚIONALĂ A III-a

ȘI

BASARABIA

DISCURS ROSTIT ÎN ADUNAREA DEPUTAȚILOR

BUCUREȘTI

Imprimeriile «INDEPENDENȚA» Strada R. Poincaré No. 17

1925

GH. TATARESCU

SUB-SECRETAR DE STAT LA DEPARTAMENTUL INTERNELOR

INTERNATIŢIONALĂ A III-a

ŞI

BASARABIA

DISCURS ROSTIT ÎN ADUNAREA DEPUTAŢILOR

BUCUREŞTI

IMPRIMERIILE „INDEPENDENŢA“, STR. R. POINCARÉ, NO. 17

1925

Campanii interesate și campanii pătimăse, duse, dincoace ca și dincolo de granițe, în jurul unora din ultimele evenimente ce au avut loc în ultimul timp în Basarabia — au determinat intervenția guvernului pentru lămurirea opiniei publice.

Paginele ce urmează cuprind cuvântarea rostită în Adunarea Deputaților, în ședința din 9 Decembrie 1925, cu prilejul acestei intervenții.

Iele nu sânt o pledoarie și nu sânt un rechizitoriu ; autorul lor nu a voit decât să facă oficiu de grefier, adunând și aducând în dezbatere acte, date și documente necesare pentru stabilirea adevărului.

Domnilor Deputați,

Atâta timp cât justiția nu-și spusese încă cuvântul asupra atentatului colectiv care a avut loc, în toamna anului 1924, în sudul Basarabiei și cunoscut în deobște sub denumirea de „Rebeliunea de la Tatar-Bunar“, pentru motive cari se înțeleg ușor, guvernul s'a ferit să aducă în desbaterile publice faptele stabilite și constatate cu prilejul cercetărilor judecătorești ce au avut loc.

Justiția și-a spus însă cuvântul.

În ședința de la 3 Decembrie a. c. Consiliul de Război al Corpului III armată, din Chișinău a condamnat pe 85 din cei 287 de acuzați aduși în fața justiției. Dosarul acestui proces este, cu începere de azi, deschis oricui; instrucția orală, depunerile martorilor, documentele, corpurile delictelor, rechizitoriul ca și pledoariile sunt la dispoziția tuturor cercetătorilor.

Justiția și-a încheiat misiunea, și guvernul poate vorbi fără nici o stânjenire pentru a lămuri Parlamentul.

Și nu numai Parlamentul; anumite interese au denaturat, sistematic în ultimul timp faptele în legătură cu acest proces, căutând să deformeze adevărul.

Pentru susținerea unei anumite teze și pentru utilitatea unei anumite cauze, s'au făurit, pe de-a întregul, versiuni contridictorii și neadevăruri în jurul acestui proces; iar dincolo de graniță, interese străine de neamul nostru, interese ostile neamului nostru, au creiat o serie întreagă de legende, menite să turbure bunul simț și dreapta judecată a oamenilor de bună credință.

Este timpul ca și Parlamentul și opinia publică să fie scoborâte din lumea informațiilor fanteziste și a legendelor și să fie puse în fața

realității. Este ceasul să se cunoască adevărul.

D-lor deputați, acest adevăr se va desprinde limpede din actele, faptele și documentele ce voi aduce în fața Camerei, și din cari orice om de bună credință va putea să-și făurească o judecată și dreaptă și definitivă.

Aceste documente și aceste fapte nu vor privi numai evenimentele dela Tatar Bunar, căci atentatul dela Tatar Bunar, nu este un fapt izolat, ci urmarea firească și necesară a unei serii de fapte similare având aceleași cauze și având acelaș scop.

Atentatul dela Tatar-Bunar nu este de cât un epizod al luptei purtate în Basarabia de ani de zile și pe care aș putea-o numi: „*lupta pentru înăbușirea conștiinței naționale, prin atentate, incursiuni și atacuri de bande*“.

Episodul Tatar Bunarului pentru a fi cercetat și judecat trebuie pus în cadrul său firesc; veriga aceasta însângerațu nu poate fi examinată decât odată cu lanțul din care face parte..

D-lor, acest lanț îl voi reconstitui.

Elaborarea planului la Charkov și trimeterea în România a celor ce urmau să-l execute

Un capăt al său ne duce la primele începuturi de manifestare ale acțiunii Internaționalei a III-a din Moscova, fundată, după cum bine știți, la 1919.

Lumea întreagă a fost împărțită atunci în sectoare, determinându-se pentru fiecare sector o anumită activitate și o anumită metodă de propagandă revoluționară.

Pentru Basarabia, se înființează în acest scop, un stat major special,

cu reședința la Charkov și cu o subreședință la Odesa.

Se elaborează un program amănunțit care hotărăște o întreită acțiune:

Organizarea atacurilor pe Nistru prin bande armate cari trebuiau să atace posturile noastre și să jefuiască populația și urmărind drept scop, să mențină armata în permanență pe Nistru, — pentruca din această pricină, să se îngreuneze viața populațiunii pe toate țărmurile; și să țină toată această populație mărginașă depe malul Nistrului într-o stare de continuă efervescență și enervare.

Organizarea de atacuri și de atentate în potriva liniilor ferate a posturilor de jandarmi, a perceptoratelor, a primăriilor având drept rezultat demoralizarea populației și scăderea prestigiului autorităților române în ochii populațiunii din Basarabia, și

Organizarea a felurite nucleu cu caracter revoluționar având de misiune recrutarea aderenților, și pregătirea atentatelor.

Acesta e programul!

Odată hotărât, încă de prin anii 1919—1920 întreaga Basarabie a fost inundată de o serie de curieri veniți din officinele revoluționare din Karhov și Odesa pentru executare.

Unul dintre cei mai importanți curieri însărcinați cu misiunea de a centraliza măsurile luate, a fost Gheorghe Bujor, reîntors în țară din Rusia în 1920, având un pasaport revoluționar de acreditare eliberat de către actualul ambasadur al guvernelor sovietelor la Paris d-l Cristo Rakovski, și contra semnat de secretarul biroului din Charkov Jacques Sadoul, bine cunoscutul căpitan francez comunist. Acest pasaport are cuprinsul următor:

Internaționala comunistă (Biroul de Sud-Karkov 20 Martie 1920)

Comaradul Bujor este desemnat ca reprezentant al Internaționalei comuniste în România.

Secretar: Jacques Sadoul

Membru delegat: Cristo Rakovski“. ¹⁾

Acest reprezentant al propagandei revoluționare comuniste vine în țară la 1920 în împrejurări, pe cari le cunoașteți, și pe cari vi le reamintiți cu toții.

Bujor este arestat, cu o serie întreagă de agitatori și curieri ai Internaționalei III-a și astfel se termină misiunea sa în Țara Românească. ²⁾

Firește că cea mai mare parte, însă, au putut să-și îndeplinească însărcinările.

Cum a fost executat programul eliberat la Karhov?

Și mai întâi cum au decurs dela 1920 până astăzi atacurile pe Nistru, și care a fost acțiunea bandelor pe Nistru?

Nu voi întrebuința în răspunsul meu de cât documente și acte oficiale cari se pot ori-când și verifica și controla.

Îată aci tabloul buletinelor zilnice ale evenimentelor depe Nistru, tablou întocmit de către Marele Stat Major al Armatei.

Vă cer întreaga D-tră atențiune, căci lectura acestor documente va fi destul de lungă și poate și oboșitoare pentru dv.; dar cred că trebuie să se știe odată care a fost, în ultimi ani, situația la granița de răsărit a țării și totodată care a fost și devotamentul, și jertfele soldaților noștri, la această graniță. (aplauze pe băncile majorității).

Pregătirea acțiunii teroriste revoluționare începe metodic în anul 1919 și 1920.

Care este situația la Nistru în anul 1921?

1) Vezi anexa II-a

2) Vezi anexele III și IV.

RAPOARTELE OFICIALE INREGISTRATE IN „BULETINELE EVENIMENTELOR“ DE MARELE STAT MAJOR

Incălcarea graniței dela Nistru. Crime și jafuri.

„Buletinele evenimentelor“ redactate de Marele Stat Major ne-o vor arăta-o laconic dar limpede :

În noaptea de 4—5 Ianuarie, 3 indivizi au trecut Nistrul, în dreptul satului Stolmaia. Somați de un soldat de grănicer, l’au atacat cu focuri de armă, rănindu-l grav; apoi indivizii au retrecut Nistrul.

Soldatul a fost internat în spitalul din Bălți.

În ziua de 9 Ianuarie, o bandă numeroasă a încercat să treacă Nistrul, în 2 bărci, în dreptul Rezinei. Au fost respinși cu focuri de armă, de grăniceri.

În ziua de 17 Ianuarie, 5 indivizi de peste Nistru au atacat postul fix de grăniceri dela pădurea Iarca.

În noaptea de 1—2 Martie, sentinelele dela gara maritimă Cetatea-Albă, au fost atacate cu focuri de armă de o bandă care înainta în ceață.

Sentinelele noastre s’au retras, cerând ajutor dela regimentul de jandarmi rurali. În acest timp, indivizii au dispărut.

S’au găsit pe urma lor : un sac cu cartușe, grenade, încărcătoare și tuburi de cartușe și o sanie.

S’a constatat că numărul acestor indivizi a fost de vre-o 20, iar după urmele lăsate, au avut cu ei și o mitralieră.

În noaptea de 11 — 12 Aprilie, 5 indivizi au trecut Nistrul, pentru a ataca postul de jandarmi din Crocmaz. Jandarmii au dat luptă cu banda, care se retrăsese în pă-

dure, de unde trăgeau cu mitraliera. Au venit în ajutorul jandarmilor, grănicerii și postul de jandarmi din Olănești.

Banda a fost silită să treacă înapoi Nistrul, sub protecția focurilor și rachetelor, trase de pe malul stâng.

Jefuitorii făceau propagandă

În ziua de 14 Aprilie, o bandă înarmată a trecut Nistrul, în comuna Dolineni, jud. Hotin, a intrat în curtea proprietarului Buzescu; iar la sosirea jandarmilor, s’a retras în pădurile Hotinului.

Banda avea jurnale și manifeste revoluționare comuniste, pe care le-a răspândit pe drumuri pe unde a venit.

În noaptea de 16—17 Mai, o bandă de vre-o 10 indivizi a trecut Nistrul, venind până la Bălineni, 15 km., la sud de Hotin.

Bandiții au jefuit un locuitor, au tras apoi focuri de armă și o grenadă. Sosind jandarmii, s’au schimbat focuri de armă, iar banda s’a retras.

În seara zilei de 31 Mai la Râpa-Neagră, situat în dreptul satului Secăuți din Ucraina, 8 indivizi au trecut Nistrul cu barca și au prins pe soldatul grănicer Mitrea Vasile, ducându-l spre orașul Svantz.

În noaptea de 16—17 August orele 3—4, au trecut Nistrul prin punctul Iabca, 39 ucrainieni, cari făceau parte din banda Zabolatni.

Au fost făcuți prizonieri și duși la pichetul de grăniceri Vadul-Roșcov.

A fost atacată și populația civilă

În noaptea de 16—17 August, 30 indivizi armați au atacat conacul moșiei d-lui Simionovici din comuna Gorodiștea, jud. Orhei, la 5 km. departe de Nistru, omorând pe d-na Simionovici și pe 2 servitori; rănind grav pe Simionovici proprietarul și pe ad-torul moșiei.

Au jefuit conacul, iar la plecare au luat totii caii și trăsurile.

În noaptea de 16—17 August, au trecut Nistrul, pe la punctul Pădurea-Iapcani, jud. Soroca, ucrainenii din banda lui Zaboladni, cu arme, cartușe și munițiuni. Au fost prinși și arestați la pichetul de grăniceri.

În noaptea de 20—21 August, în dreptul satului Bacal din Ucraina, 2 bărci au încercat să treacă Nistrul. Posturile noastre i-au silit cu focuri să se retragă. Cei din bărci au răspuns cu focuri.

În noaptea de 22—23 August, orele 23.30, 60 indivizi armați au atacat, în dreptul comunei Rezina, sentinelele noastre, cari, cu focuri, i-au silit să se retragă.

Tot în aceeași noapte, pe la orele 2, la stânga Ostrovului din sus, în dreptul Rezinei, 7 indivizi au atacat sentinelele noastre, cu mitralierele, apoi s'au retras.

În noaptea de 30—31 August, 7 indivizi armați au încercat din nou să atace conacul moșiei d-lui Simionovici. Au fost simțiți de soldatul de pază, care a început focurile. Bandiți au dispărut.

În noaptea de 7—8 Septembrie, orele 3.30, o bandă de 30—40 indivizi călări, armați cu pușci și mitraliere, venind de peste Nistru, au atacat postul de jandarmi Tribujeni, jud. Orhei, rănind mortal

2 jandarmi; apoi s'au stabilit în pădurea Tiganca dintre satele Susliu și Tribujeni. Fiind urmăriți, au trecut Nistrul, lăsând o căruță cu munițiuni și manifeste.

În noaptea de 9 Septembrie 1921, orele 24 o bandă de 20 indivizi au intrat în comuna Culisovca, trăgând focuri de armă și aruncând grenade. După jaful unor locuitori, la plecare au luat pe toți străjerii din comură, pe cari i-au liberat când au trecut Nistrul.

În noaptea de 28-29 Septembrie o bandă de vre-o 200 până la 300 indivizi înarmați cu mitraliere, puști-mitraliere și arme, trecând Nistrul în comuna Comorov, au prădat pe preotul Serghie Semeinic, prăvălia de manufactură a unui evreu și pe proprietarul Iuhnidinski, căruia i-au luat 8000 lei și 15 cai. Bandiții apoi au trecut Nistrul înapoi.

În noaptea de 1-2 Octombrie, postul de jandarmi din comuna Turlache, lângă Cetatea-Albă, a fost atacat de 10 indivizi. Banda a venit de peste Nistru, cu bărcile.

În post, erau trei jandarmi; unul a reușit să scape, pe unul l-au împușcat și pe al treilea l-au luat prizonier.

La plecare, bandiții au aruncat o grenadă în post, care a fost complot dărâmat, acoperind subțărămături pe jandarmul ucis.

Bandiții au mai tras apoi focuri și au aruncat grenade, întorcându-se peste Nistru cu bărcile cu cari venise.

Bandiți organizați militarmente

În dimineața de 6 Octombrie, 35 de bandiți au năvălit în satul Alexandrovna, jud. Cetatea-Albă.

Erau înarmați și aveau 6 mitraliere. După ce au așezat mitralierele în poziție de atac, au luat sub amenințare 9 căruțe cu cai și cu câte un om de căruță, ca să le conducă.

Urmăriți de jandarmi, bandiții au lăsat căruțele, au început a trage focuri și au fugit spre comuna Staro-Cazaci. Aci, au luat poziție de atac pe un deal și au deschis focurile cu cele 6 mitraliere ce le aveau.

Sosind și alte detașamente de jandarmi, s'a dat o luptă care a ținut toată ziua, au fost răniți: locot. Stoenescu, 3 soldați grăniceri și un străjer.

La miezul nopții, s'a început din nou lupta, iar bandiții, strecurându-se au reușit să scape.

Pe poziția ocupată de bandiți, s'au găsit, la ziuă, 6 cadavre dezbrăcate. S'a constatat că unii din cei morți aveau răni mai ușoare, dar acești răniți au fost uciși de tovrășii lor, spre a nu cădea prinși de vii.

În această din urmă luptă, din partea noastră au murit: un sergent de jandarmi și 2 străjeri comunali; au fost răniți: un plutonier, 2 caporali și 2 soldați din jandarmerie.

În drumul lor spre Palanca, bandiții s'au întâlnit cu un detașament din regimentul 7 Prahova, cu care au dat o scurtă luptă. Din partea noastră a căzut un soldat rănit.

Banda, favorizată de întuneric, a fugit spre pichetul Liman. Aci, erau grănicerii, cari îi așteptau.

S'a dat între grăniceri și bandiți o luptă, care a durat până la orele 6 dimineața, când bandiții au reușit să treacă pe o insulă din apropierea pichetului de grăniceri, iar de aci, peste Nistru. În insulă, s'au găsit: grenade, bombe, dinamită și manifeste.

În ziua de 6 Octombrie, pe teritoriul comunei Isacova, jud. Orhei, 4 bndiți veniți de dincolo de Nistru, au omorât, fiind față mai mulți țărani ce erau cu căruțele pe un anume Cernovski, polonez, fost căpitan de rezervă în armata rusă, care era agent de asigurare

la Societatea „Urania“ din orașul Bălți și pe care l-au luat drept agent de siguranță.

În noaptea de 14-15 Oct., între satul Caplai și pichetul de grăniceri Racotescu, a trecut o bandă înarmată și a atacat patrula de grăniceri, omorând un grănicer, Banda s'a retras în pădurea Caplai.

În noaptea de 24-25 Octombrie, au trecut diu Ucraina, în dreptul comunei Nemirovca, 14 indivizi călări și înarmați. Somați, prin focuri de armă, de jandarmii postului Voroncău, jud. Soroca, s'au predat

În noaptea de 24-25 Octombrie, o bandă de 15 inși, trecând Nistrul, au atacat casa percepătorului din Părcăuți, voind a jefui casa percepției.

Ei au fost respinși de jandarmi și de o patrulă de infanterie.

În noaptea de 9-10 Noembrie, a fost atacat de focuri de armă și mitralieră pichetul de grăniceri Talmaz-Sud. Postul de observație fix al grănicerilor dintre Talmaz-Sud și Talmaz a dispărut.

În noaptea de 8-9 Decembrie, o bandă de 40 oameni înarmați cu arme, mitraliere, grenade și rachete a încercat să treacă Nistrul în dreptul comunei Chițcani (jud. Tighina), la punctul Cotul-Chirilă

Fiind surprinși și respinși cu focuri de arme bandiții s'au retras în pădurea Faraoana-Tiraspol, după ce au tras vre-o 200 focuri de armă, mai multe grenade și rachete.

În seara de 17 Decembrie, orele 18, două bande de câte 15 indivizi au trecut Nistrul, pe ghiață, strecurându-se printre posturile de grăniceri, în dreptul comunei Calarașovca, cu scopul de a jefui mănăstirea dela Calarașovca.

Grănicerii, prinzând de veste, au dat lupta cu bandiții, timp de o oră.

Bandiții au fost respinși, lăsând pe teren 8 morți. Din partea noastră a căzut rănit un soldat.

Cine sunt victimele ?

Domnilor deputați, iată cum a fost executat pe anul 1921 prima parte a programului revoluționar ; iată ce au fost atacurile armate săvârșite une-ori cu complicitatea directă a soldaților roșii întotdeauna sub protecția acestora.

Aceste atacuri, aceste jafuri și asasinate, aceste acte de turburare a graniței noastre de răsărit, au continuat în anii următori cu mai mult sau mai puțină intensitate, periodic sau intermitent, dar au continuat și continuă și azi.

D. IONAS GRADIȘTEANU : Domnule Tătăărăscu ar fi bine ca să se publice un tablou al tuturor soldaților omorâți precum și al tuturor civililor care au fost omorâți și având același scop.

râți de bandele bolcevice (aplauze prelungite).

D. G. TATARASCU subsecretar de stat la ministerul de interne : Se va face.

D. IONAS GRADIȘTEANU ... pentru edificarea umanitariștilor din Occident (aplauze prelungite, exclamațiuni de bravo).

D. G. TATARASCU subsecretar de stat la ministerul internelor ! Domnilor deputați, ziceam că aceste atacuri au continuat în tot intervalul acestor patru ani în urmă).

Nu vă voi obosi cu înșirarea lor — ne-ar trebui o serie întreagă de ședințe în acest scop. De alt-fel, deosebindu-se prin rezultate ele se aseamănă având aceiași organizare și având același scop.

ATACURI ȘI INCURSIUNI IN 1924

Voi trece deci peste toate atacurile din anii 1922 și 1923 ; iar în ceea ce privește atacurile făcute în 1924 nu vă voi cita, din Buletinul Marelui Stat Major, decât pe cele executate în lunile Iunie-Iulie, August și Septembrie 1924 ; în această din urmă lună au avut loc evenimentele cunoscute la Tatar-Bunar și împrejurimi.

În ziua de 2 Iunie o luntre încercând să treacă Nistrul în dreptul satului Lapatina grănicerii noștri i-au somat să stea însă li s'a răspuns cu focuri de armă din barcă și din partea grănicerilor ruși.

În urmă deschizând focul și grănicerii noștri, cei ce voiau a trece Nistrul au fost siliți a se retrage.

În noaptea de 2—3 Iunie 1924, patrula pichetului Lascăr Catargiu a fost atacată cu 15 grenade pe când se înapoia la post ; soldații roșii de pe malul opus au deschis focul de mitraliere trăgând peste 400 focuri.

În noaptea de 2—3, 2 soldați grăniceri din pichetul 185 au fost atacați cu focuri de armă.

În noaptea de 7—8, VI pichetele Negorini și Varșovia (Jud. Hotin) au fost atacate de bande comuniste, ce reușiseră a trece Nistrul (20 indivizi).

În lupta ce s'a dat au fost răniți, un bandit și 2 grăniceri ; restul au trecut râul.

În seara de 20—21 Iunie 2 grăniceri români aflați în patrulare, au fost atacați cu focuri între satele Todolna și Lopatna. Bandiții au fost respinși și trecuți peste Nistru.

În noaptea de 20—21 Iunie o bandă de 25—30 indivizi cu arme, mitraliere și grenade au trecut Nistrul în 6 bărci între Bernova și Moșineț, atacând patrula grănicerilor pe care a ținut-o sub focuri 2 ore reușind apoi a pătrunde în

¹⁾ Vezi anexa I.

interior îndreptându-se spre satele Sîvinş-Mihailowka (Mămăliga).

În noaptea de 25—26 Iunie patrula de grăniceri din pichetul Vasile Lupu a fost atacată cu focuri de armă de pe malul stîng al Nistrului de 4 indivizi care se pare că aveau intenţiunea de a trece râul, pentru jafuri.

În ziua de 2 Iulie 2 bărci cu 7—8 soldaţi bolşevici au venit în faţa cetăţii Hotin cu intenţiunea de a trece Nistrul. S'au deschis focuri reciproce şi un soldat bolşevic a fost omorât.

Focuri de arme continui la Nistru

În noaptea de 19—20 Iulie s'au tras focuri de armă asupra pichetului Dubošari pentru a susţine trecerea a 4 indivizi care fiind observaţi prea târziu au reuşit a debarca şi a dispărea în întuneric.

În noaptea de 23 Iulie pe Liman 3 bărci au încercat să treacă spre malul nostru. S'au tras focuri de armă şi mitraleră. Cele trei bărci nu au reuşit a trece apa.

În noaptea de 24—25 Iulie mai mulţi indivizi au încercat a trece Nistrul în dreptul satului Kroc-mazi; au fost respinşi trăgându-se focuri de ambele părţi.

În noaptea de 27—28 Iulie pe marginea Limanului o patrulă de grăniceri a fost atacată cu focuri de revolver şi grenade. Un grănicer a fost rănit.

În noaptea de 28—29 Iulie, 4 indivizi au trecut Nistrul cu intenţia de a jefui. Urmăriţi de grăniceri noştri s'a deschis un viu foc de arme, care a silit pe bandiţi a se retrage în pădure.

În noaptea de 10—11 August o bandă de terorişti au încercat să treacă Nistrul. S'a încins o luptă violentă cu grănicerii. Bandiţii s'au refugiat în vilele de lângă Ce-

tatea Albă, lăsând pe teren material de războiu.

În noaptea de 18 August o patrulă bolşevică călare a tras 2 focuri de armă asupra sentinelelor noastre în dreptul pichetului 25.

În noaptea de 26 August 4 indivizi au încercat să treacă Nistrul la Talmaz. Fiind surprinşi au deschis focuri de armă şi granade fiind susţinuţi şi de pe malul stîng. Un individ a fost ucis; restul au dispărut.

În noaptea de 17—18 Septembrie s'au tras 40 focuri de armă asupra grănicerilor din pichetul C. A. Roşeti (Zălăuceni).

În noaptea de 25—26 Septembrie în dreptul satului Maiaki au sosit câteva bărci cari au tras focuri asupra sentinelelor noastre dela Pichetul Gura roie. După un schimb de focuri, cei ce încercau a trece râul, au fost respinşi.

*

Domnilor deputaţi, iată în ce constă acţiunea de teroare executată pe Nistru, din anul 1920, de când începe să se realizeze programul elaborat de biurourile Internaţionalei a III-a, la atentatul dela Tatar-Bunar; iată cum a fost executată prima parte din acest program.

Cum s'a executat partea a II-a: atacuri, jafuri şi atentate în interior?

Nu voi înşira aci atentatele săvârşite în restul ţării care sunt însă tot urmarea acţiunii revoluţionare internaţionale cum a fost atentatul dela Senat, săvârşit de Max Goldştein care are aceeaşi origină şi e încă proaspăt în mintea d-v.; nu voi vorbi de încercarea de atentat monstruos, pregătită la Chişinău la Teatrul Naţional în 1922, şi care trebuia să surpe întreg edificiu peste publicul ce se găsea acolo; nici de deraierile pro-

vocate de mâini pregătite dincolo de Nistru, și nici de celelalte aten-tate cari au însângerat Basarabia în ultimi ani ; pentru că să nu vă obosesc prea mult, nu vă voi vorbi decât de atentatele acestea interne, cari au avut loc în Basarabia nu-mai în anii 1923 și 1924 și cari culminează cu acel dela Tatar-Bunar.

Mă, voi sluji, pentru acest scop,

de o presă oficială, de „Buletinul Informațiilor Statului Major al Corpului de Jandarmi”.

Adaug, din capul locului, că nu voi citi din aceste buletine decât acele fapte, cari după ce au fost cercetate, au putut să dovedească limpede amestecul curierilor și agenților veniți cu scopuri bine hotărâte de dincolo de Nistru.

INFORMAȚIUNI DIN „BULETINUL STATULUI MAJOR AL CORPULUI DE JANDARMI“

Alte crime și atentate

În noaptea de 7 Aprilie, indivizi înarmați au atacat localul Ocului Silvie Olănești, rănind grav pe gardianul de pază.

În ziua de 15 Aprilie, la crele 20, pe când jand. sergent Saramet Nicolae, împreună cu încă un jandarm dela post, să găseau în serviciul de patrulare, au fost atacați și împușcați mortal de către indivizi necunoscuți.

În ziua de 15 Aprilie, pe când 3 jandarmi dela postul Streșeni transfera un grup de arestați au fost atacați în drum de alți indivizi cu scopul de a înlesni evdarea celor arestați. În timpul luptei între jandarmi și bandiți, au fost omorâți 2 jandarmi, iar bandiții au dispărut.

În ziua de 17 Aprilie, trenul 337 ce venea dela Chișinău la Tighina a fost atacat cu arme și mitraliere în apropiere de stația Bolboacă, au fost 4 morți și 7 răniți.

În ziua de 17 Aprilie, o bandă de 12 indivizi armați cu puști, grenade și mitraliere, au atacat și jefuit 50 persoane pe șoseaua Hotin-Noua-Suliță.

I noaptea de 19 Aprilie, indivizi necunoscuți și armați au atacat postul Sărățica-Nouă. Unul din jandarmii aflați la post a fost omorât, iar celălalt dezarmat. Fi-

ind urmărit de jandarmii secției, s'a încins o luptă în care 3 dintre bandiți au fost omorâți, 2 arestați și restul dispăruți. În această ultimă luptă a fost rănit mortal încă un jandarm.

În ziua de 22 Aprilie, mai mulți bandiți armați cu puști și grenade au atacat locuința negustorului Grunberg. Intervenind jandarmii bandiții au dispărut. Au fost omorâți 2 jandarmi.

În seara zilei de 25 Mai, o bandă puternică de 15-20 indivizi armați și mascați, având cu ei grenade și pușcă mitralieră, au atacat satul Vorticăuți, jefuind casele mai multor locuitori, atacând și postul de jandarmi cu grenade. Jandarmii răspunzând cu focuri de arme au respins pe bandiți ; iar în timpul luptei au fost omorâți 2 jandarmi.

În noaptea de 3-4 Iunie, patrula de jandarmi locală a fost atacată cu focuri de mitralieră de indivizi necunoscuți, cari în urmă au dispărut. Unul dintre jandarmi a fost omorât.

În ziua de 14 Iulie, ora 7.30, jandarmii secției și postului Volontirovca au arestat în casa locuitorului Celmente Butescu pe 2 bandiți teroriști, C. Boșnov și Emil Popov, veniți de peste Nistru. Prin-derea s'a făcut în urma unei ade--

vărate lupte, care a durat 5 ore și după ce s'a dat foc casei. În luptă a fost împușcat un soldat de infanterie.

În ziua de 4 Oct., 3 bandiți înarmați au jefuit diligența, care face cursa între Hotin și Dăncăuți, jefuind-o de 6 milioane lei, după care au dispărut.

În seara zilei de 18 Octombrie, 4 indivizi înarmați cu puști și grenade au pătruns în spitalul Soroca, unde era bolnav deținutul I-saia Sudacovce, care avea la activul său mai multe crime și tâlhării. Au amenințat cu moartea personalul spitalului și au înlesnit evadarea deținutului, dispărând cu toții.

Atentate și „lovituri“ pe 1924

În seara de 3 Ianuarie, o bandă de 8 indivizi au atacat și jefuit administrația moșiei Leontea, legând personalul și pe un agent fiscal.

În ziua de 9 Februarie, patrula postului sl. Ganez, a fost atacată pe neașteptate de niște indivizi ascunși într-o casă, cu focuri de armă. Unul dintre jandarmi a fost omorât. Banda a dispărut în pădurea din apropiere.

În noaptea de 6 Mai o bandă de 16 indivizi, armată cu mitraliere și grenade a intrat în satul Ciuciulea pentru a jefui; dându-se alarma, bandiții au fost înconjuurați și, în timpul luptei, au fost împușcați 5 bandiți, iar dintre jandarmi au fost omorâți, jandarmul plutonier, A. Mariei Ioan și un jandarm caporal. În urmă bandiții au dispărut.

În noaptea de 8-9 Iunie, jandarmii din batalionul de instrucție fiind în patrulare, au prins în hotarul comunei Cimișeniu un locuitor care transporta cu căruța la Chișinău lăzi de cartușe de mitralieră.

În ziua de 23 Iunie o bandă de 6 indivizi apărând în marginea sa-

tului Boeșani și fiind urmărită de jandarmii posturilor din împrejurimi care ajungându-i în pădurea Cipilinti, s'a dat o luptă în care au fost omorâți 3 bandiți. Dintre jandarmi au fost omorâți doi.

În ziua de 10 Iulie ora 14, pe când jandarmii postului Tipala se aflau în patrulare, în marginea satului Sangera a întâlnit 3 indivizi într-o căruță, pe care, voind a-i controla, au răspuns cu focuri de armă trăgând asupra jandarmilor, după care au dispărut.

În noaptea de 4-5 August, Compania III-a din Reg. 13 Inf. (jud. Hotin) a fost atacată de o bandă de 20-30 inși îmbrăcați rusește, înarmați cu puști, grenade și puști mitraliere.

În timpul luptei, indivizii au aruncat o grenadă, care a rănit 5 străjeri dela pichetul de alarmă și un soldat. Faptul s'a petrecut la pichetul de frontieră.

În noaptea de 9-10 August o patrulă de grăniceri a surprins un grup de 12 indivizi în dreptul satului Vadul-lui-Vodă. Patrula somnându-i să stea, au răspuns cu focuri. În ajutorul patrului noastre, a venit pichetul de grăniceri. S'a dat o luptă, în care au căzut 2 grăniceri.

În noaptea de 12 August un grup de 28 indivizi înarmați cu puști și grenade, în dreptul punctului Vadul-lui-Vodă, au atacat conacul moșiei Corsacov, la 8 km. depărtare de acest punct, omorând pe d-na Corsacov, proprietara; pe d-na Iarosievici și d-ra Gornovici, venite de câte-va zile.

Au jefuit pe 7 servitori, obiecte de valoare, bijuterii, cai și trăsură, trecând înapoi Nistrul.

În noaptea de 13-14 August, orele 9 seara, o bandă de 150 călăreți, bine înarmați, au trecut Nistrul și au intrat în satul Ianauți,

unde au jefuit pe proprietar, au atacat postul de jandarmi, distrugându-i arhiva, apoi s'a retras spre Nistru.

Pe drum, trecând prin satul Pavlihanov, bandiții călăreți au fost urmăriți de patrurile noastre de cavalerie. A fost rănit locotenentul care comanda patrula noastră și învățătorul din acest sat.

În noaptea de 14—15 August, o bandă a atacat cu focuri de armă plutonul de jandarmi Corjova și pichetul Dubosarii-Vechi.

O altă bandă a mai atacat și o patrulă, între pichetele Corjova și Malul Torgatein, încercând să treacă Nistrul cu o barcă. Patrula noastră i-a respins.

În noaptea de 27 — 28 Iulie controlorul Sasu cu soția și vizitiul au fost atacați în pădurea din apropierea comunei Briceni de către bandiții armați, prinși și arși de vii și găsiți carbonizați.

În ziua de 16 August, ora 19 o bandă de 5 indivizi a atacat escorta care transfera dela postul Lipcani la parchet 2 indivizi. În dreptul pădurei Zelma, deschizându-se focuri de către indivizi au omorât un jandarm; iar transferații și cu banda au dispărut.

În seara de 6 Septembrie, indivizi necunoscuți au baricadat linia ferată între Vasile-Lupu și Pârlita, punând șase șine de fier după care au dispărut. Grație vigilenței mecanicului s'a putut evita o catastrofă.

În noaptea de 26—27 Septembrie patrula de jandarmi dela postul Saba fiind în serviciul de patrulare, a fost atacată cu focuri de armă de niște indivizi necunoscuți

cari în urmă au dispărut. Un jandarm a fost rănit.

În noaptea de 27—28 Septembrie plutonierul Tară din reg. 3 artilerie cu 2 soldați, fiind în urmărirea unor dezertori au fost atacați cu focuri de armă de către șase indivizi, plutonierul a fost rănit.

În noaptea de 7—8 Octombrie, necunoscuți au arestat pe străjerii care făceau de pază la postul No. 12 cfr., din comuna Mămăliga, minând podul și rupând linia pe distanță de 1 metru, după care au dispărut.

*

D-lor deputați iată stadiul realizării celui de al doilea punct din programul amintit; iată câteva din rezultatele acțiunii întreprinse pentru organizarea de atentate, dejafuri, „lovituri” făcute cu scopul să atragă după sine o stare generală de deprimare a populației și prielnică pentru succesul tuturor propagandelor, și tot deodată să scadă prestigiul autorităților, în ochii acestei populații.

Fără a mai stărui asupra altor încercări nereușite de alte atentate similare din acest interval, trec la examinarea celui de al treilea punct din program al organizărilor teroriste al constituirii nucleelor de propagandă revoluționară, și al cuiburilor și depozitelor de arme, muniții și material necesar pentru punerea în aplicare al atentatelor.

Voi utiliza, pentru acest examen, și potrivit metodei dela care nu mă voi abate în tot decursul acestei expuneri — numai acte și documente cari cuprind faptele și date corespunzând, fie-care, realității și adevărului.

ORGANIZAȚII DE SPIONAGIU MILITAR ORGANIZAȚII TERORISTE

Din cercetările și descoperirile Siguranței Statului

Iată tabloul întocmit de Direcțiunea Generală a Siguranței Statului cuprinzând descoperirile acestor organizări și închee; extrag din iele cele privitoare la anii 1923 și 1924, mai apropiați de organizările cari trebuiau să pregătească lovitura dela Tatar-Bunar

La 3 Februarie, s'a descoperit în orașul Cetatea Albă, o organizație de spionaj militar, în legătură cu organizațiile sovietice. S'au găsit manifeste incendiare și multă literatură comunistă. S'au mai găsit informațiuni militare ce urmau a fi expediate peste Nistru. Au fost arestați 12 ruși.

S'au descoperit apoi succesiv:

La 28 Aprilie, în comuna Troița județul Tighina, o organizație teroristă de subminare a C. F. R. S'au găsit explozibile și granate. Au fost arestați 7 ruși.

La 2 Maiu în comuna Cubei județul Cetatea Albă, o organizație de spionaj militar, propagandă și agitație politică, având și o secție teroristă. S'a găsit literatură comunistă tipărită în Odesa, manifeste incendiare, arme și munițiuni. Au fost arestați 26 ruși și evrei.

La 5 Maiu, în comuna Volontirovea, jud. Cetatea Albă, o organizație teroristă și spionaj militar. S'au găsit arme munițiuni și explozibile. Au fost arestați 22 indivizi, din cari 18 ruși. În timpul arestărilor a fost împușcat soldatul Bute Vasile din reg. 10 infanterie și alți doi soldați răniți.

La 1 Septembrie, în comuna Chelmenți, jud. Hotin, o organizație teroristă și spionaj. S'au găsit puști, mitraliere, granate, revolvere și munițiuni. Au fost a-

restăți 15 indivizi toți ruși. Cu ocazia arestărei au fost lupte între organele militare și teroriști.

La 22 Septembrie, în comuna Mihăileni, jud. Hotin, o organizație teroristă și spionaj militar. S'au găsit munițiuni, explozibile și manifeste incendiare. Au fost arestați 15 indivizi ruși.

La 2 Decembrie, în gara Ocnita, jud. Soroca, o organizație de spionaj militar. S'au găsit informațiuni militare ce urmau a fi expediate peste Nistru, cum și ordine instructive. Au fost arestați 4 ruși și 2 evrei.

În timpul anului 1924 s'au descoperit:

La 26 Maiu, în Chișinău, o organizație de pionaj militar agitație și propagandă politică. S'a găsit corespondență și informații ce urmau a fi expediate peste Nistru. Au fost arestați 39 indivizi, ruși și evrei.

La 31 Maiu, o organizație comunistă teroristă, comuna Paguceni, jud. Tighina, care transporta munițiuni și explozibile de peste Nistru. Cu ocazia cercetărilor s'a găsit un sac cu cerasită și munițiuni. Au fost arestați 3 indivizi ruși.

La 21 Iunie, în comuna Gorodiștea și Tipova, jud. Orhei, o organizație de spionaj militar și agitație cu o secție teroristă. S'au găsit arme, munițiuni și ordine instructive dela centrele revoluționare ruse. Au fost arestați 10 ruși și 2 moldoveni.

La 9 Iulie, în comuna Gorești, jud. Chișinău, o organizație teroristă și propagandă revoluționară. S'a descoperit un depozit de arme, munițiuni și explozibile.

La 2 August, în jud. Cetatea Albă, o organizație de spionaj militar și teroristă. S'au găsit granate, arme, munițiuni și corespon-

dentă. Au fost arestați 8 ruși și 3 evrei.

La 31 August în comuna Sabolat jud. Cetatea Albă, o organizație teroristă; cu prilejul arestărilor s'a dat lupte cu organele polițienești. S'au arestat 6 indivizi, la care s'au găsit revolve, granate și ordine instructive.

La 2 Septembrie, în comuna Mas căuți, jud. Orhei, o organizație de spionaj militar, propagandă și agitație contra Siguranței Statului. S'a găsit corespondență și informații ce urmau a fi expediate peste Nistru. Au fost arestați 4 ruși și 2 moldoveni.

La 30 Septembrie, la Chișinău s'a descoperit o organizație de spionaj militar. S'a găsit informațiuni militare și schițe ce urmau a fi expediate peste Nistru cum și un cifru pentru scrisori. Au fost arestați 5 indivizi ruși.

Din isprăvile secțiilor teroriste

La 10 Noembrie, în stația Strășeni, o secție teroristă de subminare a C. F. R., care pregătise un atentat în acel punct cu dinamită, așezate sub linia ferată și instrumente pentru demontarea liniei. La locul unde s'a încercat atentatul au fost scoase buloanele pe o distanță de 100 metri. Au fost a-

restați 28 indivizi în majoritate ruși cu legături peste Nistru. Cu ocazia urmăririlor s'au dat lupte în tre indivizi și organele militare.

La 26 Noembrie, în Chișinău, o organizație de spionaj. S'au găsit informațiuni ce urmau a fi trimise peste Nistru și manifeste incendiare. Au fost arestați 2 indivizi evrei.

La 26 Decembrie, în comuna Chelmenți și Iarova, jud. Hotin, o organizație teroristă. Au fost arestați 5 indivizi ruși și 2 moldoveni. S'au găsit arme, munițiuni și ordine instructive.

*

Domnilor, iată ceea ce s'a putut descoperi, grație vigilenței, sânguinții și devotamentului organelor polițienești în Basarabia în ultimii doi ani. După cum vedeți, și al treilea punct din program a fost pe deaîntregul executat.

Atacuri și incursiuni pe Nistru, jafuri și atentate săvârșite de agenții speciali în interior, nuclee comuniste și conspirative în anumite puncte alese — acțiunea inter națională a III-a se continuă persistent și metodic în ultimii patru ani în toată Basarabia în vederea pregătirii „lovituri” finale, a acțiunii decisive care trebuia să întorneze în toată Basarabia sau într-o parte a acestei provincii revoluțiunea comunistă.

ATENTATUL DELA TATAR-BUNAR

Văzut în lumina adevărului cercetat și stabilit de justiție

În planurile organizatorilor atentatului dela Tatar-Bunar trebuia să constituie acest act.

Ce a fost acest atentat?

Domnilor deputați, ca și pentru celelalte fapte, mă voi sluji în toată această analiză numai de documente și date necontestate.

Rolul meu în expunerea evenimentelor dela Tatar-Bunar, e și mai ușor. Atentatul a fost judecat.

Faptele au fost cercetate; documentele și dovezile au fost discutate pe larg și contradictoriu. Am aci dosarul procesului cu tot adevărul pe care îl cuprinde.

Acest proces a fost instruit timp de un an. S'au ascultat toate glasurile cari puteau aduce vre-o lămurire, s'au audiat sute de martori în acuzare ca și în descărcare, s'au cercetat toate documentele, s'au

confrunțat actorii și martorii : lumină deplină a fost făcută.

Din dosarul acestui proces voi rupe un singur act, care consemnează întreg rezultatul tuturor cercetărilor și care astfel, cuprinde *adevărul*, stabilit judecătorește : *ordonanța definitivă*, pe temeiul căreia s'au trimis în judecată autorii și complici; atentatului precum și pe cei cari s'au găsit în legături cu organizarea lui.

Ce conține această ordonanță definitivă ?

Vă voi citi din ea numai părțile esențiale care pot lămuri pe oricine ce a fost atentatul dela Tatar-Bunar, de cine a fost organizat atentatul dela Tatar-Bunar, cu ce mijloace a fost executat atentatul dela Tatar-Bunar și mai ales care era țelul acestui atentat.

Vă voi cere întreaga atențiune ; fie care cuvânt din această ordonanță să razimă pe o cercetare, fie care alegație pe o documentare. Să ascultăm, deci pe comisarul raportor :

Mărturisirile documentelor

„Pentru organizarea comitetelor revoluționare în Basarabia a fost însărcinat de către Oficiul Central din Odesa, comisarul bolșevic Andrei Culșnicov zis Nenin, agentul bolșevic Nicole Sișman care lucrau în organizațiile revoluționare din anul 1918.

„Agenții bolșevici veniți de peste Nistru pentru organizarea comitetelor revoluționare în Basarabia, în cap cu comisarul bolșevic Andrei Culșnicov zis Nenin și agentul bolșevic Nicole Sișman, spre a incuraja populația pașnică a Basarabiei la revoluție — făceau propaganda revoluționară în demnând pe locuitori la revoluție, spunându-le — între altele — că întreg teritoriul Basarabiei și

chiar vechiul regat sânt organizate pentru revoluție și că se așteaptă momentul pentru ca Rusia sovietică să intre în Basarabia spre a o ocupa.

„Comisarul bolșevic Nenin, condând satele din sudul Basarabiei, a format comitetele revoluționare în județul Cahul, Ismail și Cetatea-Albă, ajutat de către agenții bolșevici Nicolae Sișman și Colotov“.

Pentru înțelegerea lucrurilor, domnilor deputați, trebuie să adăugăm că acest Nenin care ieste sufletul și animatorul acestui atentat și care este șeful politic și executorul ordinelor ce primea de dincolo de Nistru, a fost dovedit că a făcut în tot timpul anului 1924 naveta între Odesa și centrele basarabene ; la dosar există, în afară de depozitiile martorilor, un document care n'a putut fi contestat și nu se poate contesta : o fotografie făcută la Odesa, care reprezintă pe acest Nenin împreună cu cei doi locotenenți militari ai săi, Babac și Covali, acesta din urmă fotografiat în uniformă militară a armatei roșii.¹⁾ Această fotografie a fost găsită printre alte documente la tovarășul lui Nenin, un oarecare Bastistev care a și fost condamnat la muncă silnică pe viață. Această fotografie are pe verso o interesantă mențiune, scrisă și datată din Odesa, 31 Iunie 1924 prin urmare câteva luni înainte de comiterea atentatului cu următorul cuprins : „In amintirea trecutului și în nădejdea viitorului incendiu mondial adică Republica Sovietică Moldovenească“.

Activitatea unui comisar bolșevic

Să vedem care a fost activitatea acestui Nenin :-

„Astfel a organizat în acelaș

¹⁾ Vezi anexa V.

timp cu alcătuirea comitetului revoluționar din Tatar-Bunar, comitete revoluționare în comunele : Cișmeaua rusă, Cișmeaua vâruită, Nerușai, Gibsieni, Vălcov, Caracurt, Vaical, Banovca, Fântâna zânelor, Cairaclia' Nouă, Kargaci, Chilia Nouă, Furmanka, Draculea, Sofiena, Sichirlichitai, orașul Ismail, Duluchioi, Cașlița și alte localități din județul Ismail; Plaktievka, Divizia, Saba, Acmanghit, județul Cetatea Albă, Găvănoasa, Pelenei Moldoveni, Vuleșnești județul Cahul și în orașul Cahul.

„Centrul acestor comitete revoluționare era în Tatar-Bunar.

„Literatura, broșurile și manifestele revoluționare se aduceau din Rusia prin curier special. Acestea erau trecute în taină din mână în mână pentru a fi citite de către toți aderenții.

„Mai în toate comunele rusești din sudul Basarabiei, comisarul bolșevic Nenin cu ajutoarele sale a înființat comitete revoluționare sătești.

Alegerea câmpului de operațiuni

Este iarăși necesar, d-lor, de a arăta că terenul pentru executarea acestui început de organizare revoluționară nu a fost ales fără de rost.

Toate aceste sate sunt, exclusiv, sate locuite de ruși; în ele nu se găsesc de cât câte-va familii de moldoveni cu totul izolate și înăbușite în ambianța rusească. Comitetele revoluționare au fost alcătuite exclusiv din ruși și lipoveni.

Rețineți, vă rog, acest fapt pentru momentul când veți examina singuri, concluziile ce se desprind din toate aceste amănunte, și a-

cum urmăriți activitatea acestor comitete :

„Aceste comitete sătești au fost reunite în organizații mai mari, numite comitete de sub-raioane care au luat ființă în centrele mai importante.

„Comitetele de sub-raioane erau sub ordinele comitetelor regionale. Comitetele sătești erau sub ordinele directe ale sub-raioanelor.

„Afară de comitetele sătești în fiecare comună se mai forma câte un detașament de luptă (*boievoi otrediad*), detașament de atac, care trebuia să atingă numărul de cel puțin de 30 membrii, sub conducerea unui comandant.

„Detașamentele de luptă aveau însărcinarea să întrunească oamenii pregătindu-i pentru luptă, să primească arme și munițiuni, formând depozite și să le împartă luptătorilor cu puțin timp înainte de izbucnirea revoluției.

Cum au fost organizate comitetele de luptă

„Fiecare comitet sătesc trebuia să aibe un curier care să țină legătura cu sub-raionul, de asemenea și cu comitetele sătești învecinate.

„Înainte de a lua ființă curierii, comitetele sătești corespund prin parolă.

„Comitetele revoluționare atât cele de sub raioane, cât și cele sătești aveau instrucțiuni să numească câte un informator cu însărcinarea de a procura informațiuni precise relativ la deslocarea unităților militare și la numărul, armamentul de care dispun, numărul locuitorilor care fac parte din organizațiile revoluționare, precum și armamentul posesedă.

„Prin luna August 1924 biuroul

„central dela Odessa având înfor-
 „mațiuni de rapoartele și dările
 „de seamă ale comitetelor revolu-
 „ționare, că toate comitetele revo-
 „luționare din Basarabia sânt or-
 „ganizate și gata de luptă, a de-
 „legat cu operațiunile militare în
 „sudul Basarabiei pe agentul bol-
 „șevic Osip Poliacov zis Platov,
 „numindu-l conducător militar al
 „Basarabiei.

Cine a fost conducătorul militar

Acest Osip, Poliacov zis Platov domnilor, este un fost pescar din Vâlcov, familia lui trăește și actualmente în Vâlcov, ademenit de sume foarte mari cari i s'au pus la dispoziție de către Biroul central dela Odessa, a primit această însărcinare ca să fie conducătorul militar al întregii insurecțiuni locale, care trebuia să aibe loc.

În momentul în care primește această însărcinare, de comandant militar, acest Platov dă un ordin de zi, al cărui original se găsește în dosarul procesului, în care arată care este rostul său și ce așteaptă dela tovarășii săi. Dați-mi voie să vi-l citesc: ¹⁾.

SCUMPI TOVARAȘI

„Consider ca o datorie a mea a
 „vă anunța că eu încă nu am fost
 „pus până azi în legătură cu orga-
 „nizațiile voastre; dar azi am fost
 „numit conducător militar al re-
 „giunei dunărene.

„Acum sânt deja în legătură cu
 „organizațiile voastre prin inter-
 „mediul tovarășului Nenin, care
 „este reprezentant și președinte al
 „comitetului partidului și comite-
 „tului revoluționar din sudul Ba-
 „sarabiei și conform hotărârii
 „voastre de a interveni la centru
 „pentru ca eu să fiu numit condu-
 „cător militar în sudul Basarabiei.
 „Intervenția a fost aprobată, drept
 „care vă comunic spre știință.

„Actualmente lucrările în sub
 „regiunile mai sus menționate se
 „consideră ca terminate, iar unde
 „nu sunt terminate i s'a făcut cu-
 „nosecut teovarășului Nenin, care
 „va continua lucrările de organi-
 „zare, și de aceea în noi trebuie să
 „concentrăm și să așteptăm sem-
 „nalul de atac. Este necesar a lua
 „măsuri de atenție spre a nu că-
 „dea victimele provocatorilor opor-
 „tuniști; de asemenea a nu produ-
 „ce atacuri separate, spre a nu
 „cauza daune întregii noastre or-
 „ganizații, afară de însărcinările
 „ce se vor da unor grupuri sepa-
 „rate de către centru prin tovară-
 „șul Nenin sau prin subsemnatul
 „și care vor trebui executate în-
 „tecmai.

„În prezent organizatorilor sub
 „regionali li se vor da însărcinări
 „pentru pregătiri pur militare tech-
 „nice și serviciul de spionaj.

„Consider opera voastră organi-
 „zatoare realizată de comun acord
 „cu organizatorii comitetelor să-
 „tești, în cursul acestui an de grea
 „încercare complectamente satis-
 „făcătoare, pentru care vă trimit
 „nu ca decorație, ci ca dar perso-
 „nal din partea mea, tuturor to-
 „varășilor mai sus menționați, câte
 „un medalion cu portretul mare-
 „lui conducător mondial al revo-
 „luției V. I. Lenin, care trăește în
 „sufletele noastre însuflându-vă
 „ideile comuniste.

„Datoria noastră este să înde-
 „plinim povețele lui Lenin.

„Trăiască revoluția! Trăiască
 „războiul civil! Trăiască interna-
 „ționala comunistă! Trăiască re-
 „publica socialistă sovietică mol-
 „dovenească alături de S. S. S. R!
 „Tovarăși fiți gata ca la primul
 „semnal al meu să mergeți cu toți
 „pe front, spre victorie!

„Conducătorul Militar al Basa-
 „rabiei de Sud

(ss) I. PLATOV

¹⁾ Vezi anexa VI și VII.

„Tovarăși! Cred de cuviință să vă reamintesc că toate dispozițiile „până în ziua fixată ventru atac „vi se vor transmite prin tov. Nenin sau prin subsemnatul, iar noi „la rândul nostru primim toate di- „rectivele de la centru.

(ss) I. PLAT.

În toate documentele găsite asupra atentatorilor, nu se întrebuintează nici odată, când se menționează autoritatea superioară care organizează această întreprindere revoluționară de cât cuvântul „centru“.

Iată prinurmăre un ordin de zi, prin care comandantul militar al trupelor din Sudul Basarabiei, ia în primire postul său de conducător.

Domnilor deputați, cea dintâi grijă a acestui conducător militar este organizarea depozitelor de munițiuni de granate, arme, gata ca să fie puse la dispoziție la cel dintâi semnal, detașamentului militar care trebuiau să formeze.

De unde aveau arme acești oameni? De unde aveau munițiuni acești oameni? De unde transmitea Platov cu ordine pregătitoare armele și munițiile sale?

Iată ce spune asupra acestui punct ordonanța definitivă:

„Armătura, munițiile și tot „felul de explosibile se aduceau din Rusia de către agenții bolșevici „sub comanda lui Platov conducătorul operațiunilor militare din sudul Basarabiei.

„Transportul se făcea cu bărci „și armătura era adusă mai întâi „în bălțile Vâlcovului în stuși la „punctul numit „Solemnai-Cut“. De „aci era încărcată în alte bărci „mai mici și transportată în bălțile Jibrienilor; iar de acolo transportată în căruțe la comuna Nenin, unde se formase un depozit clandestin cu armătură la Ivan Robotă din acea comună, care

făcea parte din organizațiile revoluționare.

S'a mai format un depozit clandestin cu armătură și la Leonte Timascenko din comuna C'smeaua „rusă unde iarăș se transportau „arme sosite din Odesa în bălțile „comunei Jibrieri.

„O parte din armătură a fost „ascunsă în bălțile Vâlcovului și „aște Jibrienilor, în bărci, așteptându-se momentul izbucnirii revoluției spre a fi distribuită la „revoluționari.

„În primăvara anului 1924, luna „Mai, transportându-se din Rusia „pentru organizațiile revoluționare „din Basarabia mai mult de una „măe arme și multe lăzi cu cartușe, acestea au fost distribuite „în mod clandestin comitetelor revoluționare din sudul Basarabiei „de către agentul bolșevic Teodor „Venogradiv, la câmp în marginea Iată ordinul:

Ordine pentru distribuirea armelor

Într'un alt ordin al lui Platov, care s'a găsit — asupra lui Nenin s'au găsit toate originalele ordine de zi date de Platov, — se arată limpede cum ierau distribuite aceste arme. Iată ordinul:

Tovarăș Nenin,

„Trimit arme pentru a fi transportate sub regiunile Ismail. „Bolgrad și Cahul.

„Eu cred că bombele în cantitate „de 300 bucăți sunt suficiente pentru trei subregiuni iar cele ce vom „mai primi le vom distribui după „putință altor puncte.

„Carabinele să le expediați tot „acolo.

„Materialul explosibil trimit 3 „puduri cu toate accesoriile.

„Distribuiți-l personal punctelor: „Reni, Bolgrad și Plahtievka. Foarte „fecele să le distribuiți celor trei „subregiuni, iar cheile le veți distribui punctelor Reni, Bolgrad și „Plahtievka.

Vezi anexa VIII și IX.

„Tovarăș Nemîn, eu am primit
„o știre că în Ismail se află în
„prezent trupe românești în nu-
„măr de cinci mii de oameni. Eu
„am scris ca în fiecare oraș și sat
„să fie numit câte un informator;
„Rog dacă până în prezent n'au
„fost numiți atunci necondițional
„să f'ie numiți imediat și să facă
„tot posibilul ca să clarifice precis
„conform instrucțiunilor mele din
„12/8/1924.

„Rog a da informații despre dis-
„locarea trupelor române. Eu v'am
„rugat că dacă puteți veniți d-voas-
„tră și tovarășul Stațențev spre
„a elabora planul, să faceți tot po-
„sibilul ca să aduceți informații
„de oarece fără ele elaborarea pla-
„nului n'are n'ei un rost.

„Vă aștept Duminică seara și

„dacă vă veți putea prezenta în a-
„cel timp, comunicați-mi. Vă rog
„însă să nu mă rețineți aici, căci
„eu am predat armele și sunt li-
„ber, voi fi gata de drum, dar tre-
„buie să elaborez acum planul și
„de aceea vă rog grăbiți-vă și ve-
„niți cu informațiile și cu toate ce-
„le ce v'am scris în instrucțiunile
„cu data de 19/8/1924.

„*Conducătorul Militar al Basa-*
„*rabiei de Sud*
(ss) I. PLATOV

D-lor deputați, iată prinurmăre,
cum s'a făcut pregătirea atacuri-
lor succesive care au avut loc la
Tatar Bunar și în împrejurimi.

Cum au fost ele executate?

EXECUTAREA ATACURILOR DELA TATAR-BUNAR ȘI ÎMPREJURIMI

Fapte stabilite prin ordonanța justiției militare

Iată ce lămuriri ne dă în această
privință ordonanța definitivă:

„Pe la începutul lunii Septem-
„brie 1924 când bolșevicii credeau
„că totul este pregătit pentru re-
„voluție voind a da un atac de în-
„cercare asupra târgului Nicolaev-
„ca județul Ismail, care era primul
„semnal al revoluției pe de o par-
„te pentru a se încredința dacă po-
„pulația Basarabiei e de partea lor
„și de felul cum se comportă oa-
„menii din organizații; iar pe de
„altă parte pentru a jefui pe co-
„mercianții târgului în scop de a
„procura îmbrăcăminte și cele ne-
„cesare pentru hrană, desertorilor
„din armata română aflați în ser-
„vicul lor care stăteau ascunși prin
„bătăliile Vâlcovului și ale Jibrien-
„lor.

„In ziua de 11 Septembrie 1924,
„o bandă înarmată cu puști revol-
„vere și grenade, compusă din mai
„bine de 20 de indivizi, toți din co-
„mitetele revoluționare sub coman-
„da agentului bolșevic Ivan Bejan

„zis Pugaciov, zis Colțov, la care
„au luat parte și dezertorii din ar-
„mata română Feodor Coroski din
„Neruşai județul Ismail și Ivân
„Grigorenko din Galilești județul
„Ismail împreună și cu alți indi-
„vizi din organizațiile revoluțio-
„nare din Neruşai și Vâlcov au
„atacat târgul Nicolaevka tăind fi-
„rele telefonice și telegrafice au
„izolat complet târgul Nicolaevka
„de celelalte comune și punând
„stăpânire pe acest târg au mers
„la primărie unde au omorât pe
„primarul comunei Iancowski Ta-
„nislav, cu focuri de revolver, stră-
„pungându-l și cu baioneta. Glon-
„tele trecând prin corpul primaru-
„lui a omorât și pe un țaran care
„se afla în spatele acestuia.

Preludiile unei mișcări revolu- ționare

„După ce au omorât pe primar
„și au jefuit primăria făcând sume-
„de bani, bandele au dat foc loca-

„lului primăriei, astfel că a ars întreaga arhivă. Cadavrele victimelor au fost carbonizate.

„După aceasta bandiții s’au îndreptat spre locuința primarului, pe care au jefuit-o și au asasinat și pe soția acestuia.

„Mergând în târg au început a trage focuri și ivindu-se 2 jandarmi care se aflau în patrulare, a început lupta între bandiți și jandarmi. Bandiții fiind mulți la număr au omorât pe jandarmi.

„Bande, jefuind pe comercianții aflați în târg, de mărfuri, bani, alimente, etc., încărcară toată această pradă a lor în mai multe căruțe rechiziționate dela țărani aflați în târg.

„Înainte de a părăsi târgul bandiții au adunat toată populația și *agentul bolșevic Pugaciov zis Colțov a ținut un înflăcărat discurs spunând populației că este trimis din Rusia pentru a face revoluție în Basarabia și îndemnând pe locuitorii pașnici la revoluție citindu-le manifeste revoluționare.*

Iată preludiul mișcării.

In numele cui se plănuia un atac general în Basarabia

„Cum au decurs celelalte atacuri? Să ascultăm mai departe expunerea comisarului raportor :

„Atacul dat de către bande asupra târgului Nicolavka, a avut un rezultat defavorabil bolșevicilor, căci începându-se imediat ares-tările, printre cei arestați au fost și unii din capii organizațiilor revoluționare și astfel aceștia au fost stânjeniți în planurile lor de atac.

„După acest atac comisarul bolșevic Nenin, urmând a da atacul general, în tot cuprinsul Basarabiei, a adunat, în ziua de 14 Septembrie 1924, la Justin Batiscev din Tatar-Bunar, ajutorul său, și organizatorul comitetului revoluționar din acea comună, pe capii comitetelor revoluționare, între

„care a luat parte și Leonte Turcan, președintele comitetului revoluționar din comuna Nerușai, județul Ismail; aceasta a adus la cunoștința comisarului Nenin că în Nerușai cu ocazia atacului dat la Nicolaevka, s’au făcut mai multe arestări și că sunt arestați și unii dintre membrii comitetelor revoluționare care au luat parte la atac.

„La ACEASTA ADUNARE NENIN A SPUS CELOR DE FATA CA RUSIA ESTE GATA DE RAZBOI ȘI CA ATACUL IN BASARABIA SA INCEAPA.

„S’au mai sfătuit asuepra însărcinării ce urma să i se dea fiecărui comitet revoluționar.

„Au fost anunțați imediat toți capii comitetelor revoluționare să fie gata și să aștepte ordine pentru începerea atacului.

Deliberările comandanților

„In zina de 15 Septembrie 1924, în ajunul atacului ce a avut loc la Tatar-Bunar, s’a ținut iarăși o adunare, sub președinția lui Nenin, în casă la Chirilă Nazarenko din Tatar-Bunar.

„Aci Nenin a întocmit planul atacului ce urma să fie dat asupra comunei Tatar-Bunar și planul pentru toate celelalte comitete din sudul Basarabiei, ca în noaptea de 15—16 Septembrie 1924, revoluția să izbucnească în tot sudul Basarabiei.

„In seara zilei de 15 Septembrie 1924, comisarul Nenin, a însărcinat pe capii revoluționari din Tatar-Bunar, și în special pe Nikita Lisavoi și Justin Batiscev, ajutoarele sale să anunțe pe indivizii din Tatar-Bunar ce făceau parte din comitetele revoluționare, precum și pe cei recrutați pentru aceste comitete, să se adune chiar în aceea noapte la Chirilă Nazarenko, unde se afla Nenin, pentru a fi înarmați și repartizați pe grupe, cu scopul de a începe atacul în comuna Tatar-Bunar”.

Trec peste amănuntele atacului comunei Tatar-Bunar, amănuntele fiind îndeobşte cunoscute.

Extrag numai din ordonanţa definitivă partea privitoare la cele ce s'au petrecut după ocuparea comunei, fiind cu totul edificatoare asupra scopurilor urmărite de şefii mişcărei :

„ Punându-se stăpânire pe această comună, comisarul Nenin, a ordonat să se instaleze sentinele la toate intrările şi ieşirile comunei, şi să se prezinte imediat la dânsul, primarul, receptorul, notarul, dirigintele oficiului postal şi toţi funcţionarii aflaţi în Tatar-Bunar, arborându-se tot deodată în toată comuna drapele roşii. Individul Justin Batiscev ajutorul lui Nenin, însărcinat cu executarea acestor ordine, a postat imediat sentinele la toate intrările şi ieşirile comunei, precum şi în centrul comunei pe străzile principale, ordonând tuturor locuitorilor să arboreze drapele roşii“.

„Revoluţionarii răspândiţi prin comuna înarmaţi cu arme cazone şi având la dânsii drapele roşii, strigau locuitorilor că este revoluţie, că Basarabia s'a proclamat republică moldovenească sovietică şi că toţi bărbaţii trebuie să se adune la primăria comunei spre a primi ordine dela comisarul Nenin. Autorităţile comunei cu parte din locuitori adunându-se la primărie, comisarul Nenin a ţinut un discurs arătând că Basarabia s'a declarat republică moldovenească sovietică şi că România nu mai are nici o legătură cu această provincie.

„A mai spus la această adunare că armata roşie a intrat în Basarabia pentru a alunga armatele române, sfătuind pe locuitori să se înarmeze spre a lupta contra trupelor române alături de armata roşie“.

„După terminarea discursului s'au tras de către bande slave de focuri, strigând: „Trăiască republica moldovenească sovietică“.

D-ler deputaţi, ţin iar să adaug că, în tot cursul acestui atac, şefii mişcărei, pentru a intimida populaţia, spuneau că trupele sovietice au intrat în Basarabia, că o vor cuceri şi după ce vor cuceri întreaga ţară românească.

Ieste util apoi de menţionat, pentru stabilirea unor anumite complicităţi că în tot acest interval în zilele de 15, 16 şi 17 Septembrie, în decursul cărora au avut loc evenimentele dela Tatar-Bunar, artileria rusă dela Ovidiopol făcea exerciţii de tragere pe malul Nistrului, astfel în cât conducătorii bandelor puteau spune populaţiei, că artileria sovietică a şi intrat în acţiune pe teritoriul Basarabiei.

Iată ce a fost mişcarea la Tatar-Bunar.

O acţiune de teroare

Ceea ce s'a petrecut la Tatar-Bunar, s'a petrecut în toate celelalte comune atacate de către bandele teroriste; este caracteristică că bandele din fiecare comună, nu au numărat mai mult de 20 până la 30 de indivizi, cari însă au intimidat restul populaţiunii, prin ameninţări şi prin anunţarea intervenţiei armatei roşii pe care o arătau că a fi ocupat Basarabia alungând trupele române.

Această acţiune de intimidare a avut loc în toate satele şi numai prin această acţiune de intimidare landele au putut să obţină colaborarea unora şi pasivitatea altora.

Domnii deputaţi, ştiţi ce s'a petrecut apoi şi ştiţi cu câtă grabă au intervenit apoi, jandarmeria şi armata; cunoaşteţi cu toţi împrejurările cari au întovărăşit acţiunea acestei armate care în câte-va zile a restabilit ordinea în cele câte-va sate ocupate şi terorizate de bande, şi de aceea mă opresc aci cu

punerea faptelor în legătură cu acest eveniment.

Concluziile se desprind singure, concluziile sânt cuprinse în însăși expunerea faptelor.

Cea-ce iusă trebuie să rețineți ieste că, afară de câți-va rătăciți, conducătorii, autorii și complicitii acestei acțiuni revoluționare sunt aproape în unanimitate ruși, lipo-

veni și nu moldoveni. (Aplauze prelungite).

Din 287 de acuzați, nu sunt decât 9 moldoveni, iar din cei 85 condamnați nu există nici un moldovean. (*Aplauze prelungite*); ceea ce dovedește că comunismul revoluționar este o maladie asiatică care nu prinde în sufletul țaranului moldovean, (*aplauze*).

Nistrul: frontieră nu numai a două lumi dar și a două concepții de viață

Și acum că am încheiat acest lung pomelnic de date, de fapte și de citate, să ne întrebăm: de ce aceste atentate, de ce aceste incursiuni de ce aceste atacuri, de ce „Tatar Bunarul?”.

Domnii deputați, cred că este ceasul ca să vorbim limpede și hotărât pentru ca să putem lămurii și pe acei cari în necunoștința împrejurărilor plecând urechile numai la glasurile interesate au putut săși formeze o imagine alterată a stărilor de lucruri din Basarabia.

Să punem în lumină situația noastră: Nistrul nu este numai o frontieră care separă două popoare, nu este numai linia de demarcare a două state; Nistrul este hotarul care separă și două lumi și două concepțiuni de viață, (*aplauze*).

Nistrul separă două lumi din care cea nouă nu se poate ridica și nu poate dura decât prin dărîmarea prin moartea celei vechi; Nistrul separă două concepțiuni de viață: în locul vechii concepțiuni, în locul concepției, a transformării lente și evolutive a omenirii spre o lume realizând treptat și pașnic tot mai multă perfecțiune și tot mai multă dreptate caută să se substituie concepțiunea cealaltă, a transformării brutale a societății prin teroare și violență.

Concepțiunea aceasta, deși nu nouă, — îmi amintesc că d. profe-

sor Iorga ne arăta astă vară că această concepțiune nu este nouă, și desigur nu este nouă — această concepțiune deși nu nouă se reazămă azi pe un stat care are la baza lui o constituție comunistă.

Statul acesta cu debuturi incerte și nesigure, tinde să se organizeze și să dureze.

Comunismul s'a scoborît din lumea utopiilor în lumea realității și realizărilor cu tot cortegiul său confuziuni și dezordini.

Iată faptul cel nou.

Regimul născut din această doctrină nu se poate menține și nu se poate mărgini în hotarele înăuntrul căroră s'a născut și s'a organizat; el trebuie să se reverse, căci altminteri este amenințat cu moartea. De aceia încă din primul ceas, în mintea conducătorilor mișcării comuniste rusești a apărut limpede necesitatea de a se organiza revoluția mondială ca o condiție vitală a dăinuirii statului comunist.

Pentru a se ajunge la această revoluție mondială s'a creat instrumentul de acțiune și de propagandă care este Internaționala a III-a dela Moscova, și a cărei organizare și mijloace de luptă sânt în deobște cunoscute; pentru a se ajunge la o revoluție comunistă în Basarabia s'au creat în Karkov, Kiev, la Odessa, la Moghilev la Kamenetz-Podolsky, și

dealungul malului cel'alt al Nistrului oficine pentru organizarea ei.

Iată realitatea. — Și această constatare nu este o afirmare fantazistă, ci este însemnată în fiecare zi cu rănirea și asasinarea soldaților și agenților noștri. (Aplauze)

În fața acestei amenințări a stat și stă Basarabia noastră.

Patriotismul populației basarabene

Domnilor deputați, în fața acestei amenințări noi ne-am apărat având în primul rând drept pavăză, bunul simț, sănătatea morală și patriotismul populației basarabene (aplauze prelungite, bravo).

Nicăieri nu s'a evidențiat mai mult acest bun simț, această sănătate morală și acest patriotism, de cât cu prilejul atacului colectiv dela Tatar Bunar.

Acei care au făcut această vastă conspirație au nădăjdut și au crezut că întreaga populație din Basarabia se va ralia, din primul ceas, la bandele de teroriști și că mișcarea se va întinde spre Nord pentru ca să asvârle în flăcări, întreaga Basarabie care apoi trebuiau să încingă toată țara românească.

Din depozitiile care sunt la dosarul acestui proces, din documentele scrise, rezultă limpede că „centrul” acela misterios de dincolo de Nistru credea că era de ajuns ca o sdreanță roșie să fluture deasupra unei Primării, pentru ca aceasta să fie semnalul revoluției în întreaga Basarabie.

Este adevărat că populația din sudul Basarabiei s'a mișcat, dar nu s'a mișcat pentru a pactiza cu bandele, nu s'a mișcat pentruca să pactizeze cu atacatorii, ci s'a mișcat pentruca să se pună din primul ceas în slujba armatei țării, împotriva armatei desordinei (aplauze îndelung prelungite).

Și aceasta n'au făcut-o numai, cum era firesc, și normal Moldovenii, ci au făcut-o populațiunea basarabeană de altă origină, au făcut-o Germanii, au făcut-o Bulgarii (aplauze prelungite).

Am fost astă vară ca să răsplătesc, în numele guvernului, dovezile de credință ale acestei populațiuni, am văzut-o la ia acasă, și am văzut și acolo manifestări emoționante de încredere și nădejde în statul nostru: d-lor, credeți-mă: în mahalalele dela Tatar Bunar s'au spulberat cele din urmă iluzii ale celor cari sperau în înstrăinarea sufletului basarabean (aplauze prelungite)

GUVERNUL ȘI-A FĂCUT DATORIA!

S'a luat dispoziția pentru prevenirea și reprimarea atentatelor. Se mențin în unele zone măsurile excepționale

Dar, noi nu ne-am apărat numai cu bunul simț și cu sănătatea morală a populației basarabene; ne-am apărat în fața acestei amenințări — și o spunem cu oarecare mândrie, — cu voința nestrămutată și hotărâtă a guvernului de a lua la timp măsurile necesare, pentru a preveni și reprima atentatele (aplauze).

Este, poate, locul ca în treacăt, să ne apărăm de învinuirile cari ni s'au putut, din când în când aduce, și aici, și aiurea, în ceiace privește măsurile luate de guvern, și care au fost arătate ca prea severe.

Domnilor deputați, să ne luăm fiecare răspunderea: putem noi lăsa liberă și nestăvilită propaganda comunistă revoluționară?

Putem noi lăsa libere și nestăvilită toată această acțiune, organizată dincolo de hotarele statului și tinzând la dezorganizarea statului?

Domnilor, dacă crezul comunist poate fi prezentat, aiurea, ca un ideal suprem, ca idealul de perfecțiune, către care trebuie să tindă întreaga omenire, dacă religiuinea comunistă poate fi arătată aiurea ca aceia care poate aduce fericirea eternă pe pământ, socotesc însă că aci la noi, în colțul acesta de lume, unde trăește un popor dornic de libertate și de claritate, căruia îi repugnă și excesele sângeroase și robiile tiranice, un popor stăpânit de dragostea de proprietate individuală, și de brazdă, cât și de puterea unui instinct, și care este legat prin toate fibrele sale de Regele și Dinastia Sa. — aici, la noi, propaganda comunistă este un atentat îndreptat împotriva sufletului însuși al neamului nostru. (Aplauze prelungite).

Și dacă alte popoare mai bătrâne ca noi, în civilizație, au putut lăsa ca pământul lor să fie transformat într'un laborator „de experiențe sociale“, și dacă prețul de sânge cu care au plătit aceste experiențe nu li s'a părut nici prea mare și nici prea crud, apci nu de la iele vom lua pildă noi, popor tânăr, care de abia ne-am încheiat forțele risipite, care nu ne-am spus încă cuvântul în istoria civilizației lumii. (Aplauze).

Avem la baza vieții noastre de stat, un patrimoniu de așezăminte, moștenit din truda și jertfele vaeurilor; pentru apărarea acestui patrimoniu, am mobilizat toate forțele statului.

Am apărât, și apărăm încă proprietatea individuală, în potruva acțiunii de propagandă pentru comunizarea ei; am apărât și apărăm regimul reprezentativ în potruva dictaturei de clasă și pentru această apărare nu am ezitat să

recurgem la rigorea tuturilor legilor și a tuturor măsurilor, și pentru această operă nu cred că mi se poate aduce vre-o învinuire.

Ni s'a spus, uneori, că am exagerat aplicând măsurile excepționale la răsăritul graniței noastre.

Măsurile excepționale la Nistru

Domnilor deputați, noi știm că starea măsurilor excepționale, apasă greu asupra populațiunii de la Nistru; guvernul ar fi doritor să o ridice cu un ceas mai curând, dar socot, că atunci când toată Basarabia este cufreerată de agenți, cari într'o mână aduc granate și într'alta aur, când pachetele de dinamită se așează dealungul liniilor ferate, când uneori zările roșesc de flăcările depozitelor de munițiuni aruncate în aer, cred că nu există conștiință românească care să nu accepte starea măsurilor excepționale la Nistru, ca o jertfă necesară pentru apărarea colectivă a siguranței statului. (Aplauze prelungite)

Ni s'a mai spus iarăși că această situațiune o avem creată din pricină că n'am reluat raporturile normale cu Sovietele.

Nu eu am căderea și competența ca să vorbesc asupra acestei chestiuni, dar pot afirma, cum fiecare din d-voastră poate afirma, că poporul nostru e setos de liniște și de pace.

Aceasta pace am făcut-o cu toți vecinii cu care am fost în război, am dorit și dorim, încă să reluăm raporturi normale și cu guvernul Sovietelor. Știți bine, însă, că ni s'au oferit anul trecut la Viena în condițiuni care au fost refuzate de toată suflarea românească.

Ori care ar fi însă soarta gestului pe care l-am repeta, căutând aceste raporturi, sunt dator să scot în evidență, cu acest prilej, un adevăr în lumina căruia trebuie

privită pentru viitor situațiunea în Basarabia.

Pacea cu Sovietele nu înseamnă pacea cu Internaționala a III-a. **VOCI: Foarte bine, bravo! (Aplauze).**

Relațiile politice ale altor state cu Sovietele

D. G. TATARESCU, subsecretar de stat la ministerul de interne:

Statele, cari sunt în pace cu Sovietele au făcut această experiență.

Astfel guvernul estonian nu a putut fi ferit prin pacea cu guvernul sovietelor de acțiunea revoluționară, organizată toată și pregătită toată de Internaționala a III-a și care în anul trecut iera să-i primejduiască existența. Guvernul britanic care este în pace cu Sovietele, nu este ferit de întreaga acțiune revoluționară a Internaționalii a III-a, purtată în lumea islamică și care a fost dusă până în Metropolă cu atâta intensitate, în cât zilele trecute acest guvern a fost silit să ia măsuri fără precedent împotriva comunistilor.

Guvernul francez care se găsește în pace cu Sovietele, nu este scutit de acțiunea Internaționalii a III-a, ale cărei uneltiri și complicități au fost găsite până și în ultimele incursiuni din nordul coloniilor africane.

Situația este identică pentru toate statele care se găsesc în pace cu guvernul sovietelor.

Ori-ce observator poate face dimpotrivă, o altă constatare: pe măsură ce se sporesc acordurile politice și economice cu sovietele, pe aceiași măsură se intensifică și acțiunea Internaționalii a III-a, în țările care fac asemenea acorduri. Iată realitatea.

În fața acestei realități trebuie să ne așezăm și să constatăm că atât timp cât există un comunism imperialist, cât timp Internațio-

nala a III-a nu dezarmează, — atâta vreme amenințarea rămâne întreagă. Basarabia continuă să rămână ceea ce este astăzi — fereastră deschisă prin care Internaționala a III-a își întinde arma, încărcată spre inima Europei. (Aplauze prelungite, bravo!).

Nu stă în mâna noastră, ca să închidem această fereastră; dar stă în posibilitatea noastră să veghem și să o apărăm. (Strigăte de bravo! (Aplauze prelungite).

Această operă de veghe și de apărare am făcut-o până azi — o vom face cu aceeași tărie mâine. (Bravo! Aplauze).

Jertfa noastră nu este încă la capăt.

Atentate, ca cea dela Tatar Bunar, atentate plănuite dincolo de Nistru și executate cu material și cu tehnicieni instruiți în școlile teroriste de dincolo de Nistru, pot să mai fie încercate mâine; sunt sigur că vor mai fi încercate. Dar vă rog să fiți cu toții bine încredințați, că toate aceste încercări vor întâmpina ca și în trecut mâna de fier a guvernului, care va ști să le oprească în acțiunea lor și să le zădărnicească în telurile ce urmăresc (bravo! Aplauze).

Vom continua să ne apărăm, și în acelaș timp să apărăm și pe alții, căci putem să o spunem cu mândrie, apărăm aci și rosturile și liniștea și ordinea internă a altor neamuri. (Aplauze, bravo!).

Posturile noastre de veghe dela Nistru, nu sunt numai propriile noastre posturi de apărare, ci sunt și posturile de apărare ale formei de civilizație în care trăesc popoarele apusului. (Strigăte de bravo! Aplauze), ele constituiesc redanul înaintat de care se isbește năvala comunistă revoluționară.

A doua oară în istoria lumii cetățile sure care se înșiră dela Hotin la Cetatea Albă își îndeplinesc misiunea de a stăpâni și de a sfă-

râma năvala sălbatică a răsăritului împotriva civilizației apusului (aplauze prelungite și îndelung repetate).

Vom continua să străjuim la această graniță a lumii și vom îndeplini această misiune ca și în trecut, prin jertfa și prin sângele soldaților noștri (aplauze prelungite, îndelung repetate, ovațiuni).

Să ne amintim această jertfă și

de aceea domnilor, nu cred că această expunere să poată fi încheiată alt-fel decât îndreptându-ne cu toții cu recunoștință către toți cei cari și-au dat viața la Nistru căzând îndoită jertfă pentru Basarabia și pentru civilizație! (aplauze prelungite îndelung repetate, Camera, în picioare, ovacionează pe orator).

ANEXA I

TABLOU NUMERIC CRONOLOGIC

DE

ORGANIZAȚIILE TERORISTE DESCOPERITE

ÎN BASARABIA

IN

CURSUL ANILOR 1919 – 1925

No. corent	LOCALITATEA UNDE A FOST DESCOPERITĂ	D A T A			FELUL ORGANIZAȚIEI	No. arestațiilor
		ANUL	L U N A	Ziua		
1	Chilia-Nouă	1918	Decemb.	19	Mișcarea revoluționară	6
2	Tighina	1919	Aprilie	18	Răspândiroa de mani- feste revoluționare	5
3	Leova	1919	Iunie	29	Mișcarea revoluționară	90
4	Cetatea-Albă	1919	Iulie	1	Spionaj militar	10
5	Leova	1919	"	10	Propagandă revoluțio- nară	3
6	a) Tighina					6
	b) Comprat					16
	c) Chirsova	1919	"	10	Idem	27
	d) Ceadar-Lunga					2
	e) Besalma					2
7	Leova	1919	"	27	Mișcarea revoluționară	7
8	Chișinău	1919	August	1	Spionaj militar	128
9	Leova	1919	"	23	Mișcarea revoluționară	19
10	Chilia-Nouă	1919	Decemb.	19	Propagandă comunistă	12
11	Chișinău	1920	Martie	20	Curieri comuniști	5
12	Chișinău	1920	Iulie	2	Agenți de propagandă comunistă	12
13	Orhei	1920	"	2	Idem	3
14	Chișinău	1920	"	4	Spionaj militar	3
15	Chișinău	1920	"	7	Idem	11
16	Tighina	1920	August	2	Curieri comuniști	4
17	Chișinău	1920	"	2	Spionaj militar	7
18	Chișinău	1920	Martie și	25	Spionaj militar, politic și economic	98
19	Hrhei	1920	August	3	Curieri comuniști	2
20	Tighina	1920	"	4	Curieri și răspânditori de manifeste incendiare	10
21	Cahul	1920	"	4	Mișcări revoluționare	15
22	Mihalovca (jud. Soroca)	1920	Septemb.	13	Curier comunist	3
23	Hotin	1920	Octomb.	2	Curieri comuniști	3
24	Chișinău	1920	"	27	Idem	4
25	Chișinău	1920	Noemb.	10	Teoriști și propagan- diști revoluționari	6
Total . .						519

No. corent	LOCALITATEA UNDE A FOST DESCOPERITĂ	D A T A			FELUL ORGANIZAȚIEI	No. arestațiilor
		ANUL	L U N A	Ziua		
					Report . . .	519
26	Chișinău	1920	Noembrie	11	Spionaj și propagandă revoluționară	20
27	Chișinău	1920	"	30	Curier comunist	6
28	Chișinău	1920	Decemb.	10	Spionaj militar și pro- gandă revoluționară	5
29	Chișinău	1920	"	19	Curier comunist	2
30	Chișinău	1920	"	18	Idem	2
31	Chișinău	1920	"	30	Spionaj și propagandă revoluționară	5
32	Tighina	1920	"	31	Curieri comuniști	3
33	Orhei	1921	Ianuarie	10	Propagandă comunistă	15
34	Tighina	1921	Februarie	2	Spionaj	5
35	Chișinău	1921	"	5	Spionaj militar	24
36	Ismail	1921	"	5	Spionaj, propagandă	14
37	Tatar-Baurci (Cahul)	1921	Martie	10	Propagandă revoluțio- nară	2
38	Orhei	1921	"	23	Spionaj militar	4
39	Chișinău	1921	Aprilie	2	Agent comunist	3
40	Bălți	1921	"	14	Spionaj militar	4
41	Șerpeni (Tighina)	1921	4	14	Idem	21
42	Chișinău	1921	Maiu	2	Spionaj militar propa- gandă	24
43	Chișinău	1921	"	2	Curier comunist și răs- pânditor de manifeste	2
44	Ismail	1921	Iunie	10	Spionaj militar și agi- tație.	9
45	Tighina	1921	"	12	Idem	6
46	Chișinău	1921	"	13	Idem	4
47	Tighina	1921	"	13	Răspândirea de mani- feste	4
48	Târnova (Soroca)	1921	Iulie	6	Idem	2
49	Tighina	1922	"	6	Curieri comuniști	5
50	Ismail	1921	"	6	Idem	3
Total . . .						713

No. corent	LOCALITATEA UNDE A FOST DESCOPERITĂ	D A T A			FELUL ORGANIZAȚIEI	No. arestațiilor
		ANUL	L U N A	Ziua		
					Report . . .	713
51	Chișinău	1921	Iulie	10	Răspândiri și manifeste	5
52	Chișinău	1921	"	12	Spionaj militar	3
53	Olănești (Cetatea-Albă)	1921	"	12	Răspândiri de manifeste	2
54	Leova	1921	"	21	Agenți comuniști	2
55	Chișinău	1921	August	16	Spionaj militar	2
56	Chișinău	1921	"	17	Spionaj militar, propagandă	29
57	Cetatea-Albă	1921	"	24	Teroristă-comunistă	17
58	Chișinău	1921	"	29	Teroristă-comunistă	10
59	Chișinău	1921	Septemb.	2	Propagandă	5
60	Tarasovca (Orhei)	1921	Octomb.	2	Curier comunist	1
61	Tichina	1921	"	11	Propagandă	10
62	Chelmentii(Hotin)	1921	Decemb.	8	Teroriști	16
63	Orhei	1921	"	27	Spionaj militar	16
64	Hotin	1921	"	27	Idem	10
65	Cetatea-Albă (com. Bairamcea)	1921	"	28	Idem	6
66	Smail	1921	"	29	„Komsomol“ teroriști	9
67	Tichina	1925	Februarie	7	Spionaj militar	7
68	Tichina	1922	"	28	Teroriști	12
69	Tichina	1922	"	28	Idem	12
70	Orhei	1922	"	28	Curieri comuniști	3
71	Orhei	1922	Martie	24	Curieri și propagandiști revoluționari	11
72	Tichina	1922	Aprilie	28	Curier comunist	4
73	Chișinău	1922	Mai	1	Curieri comuniști	4
74	Balți	1922	"	5	Curieri comuniști și lansatori de manifeste	7
75	Chișinău	1922	Iulie	11	Terorist	6
76	Chișinău	1922	"	27	Spion	5
Total . . .						927

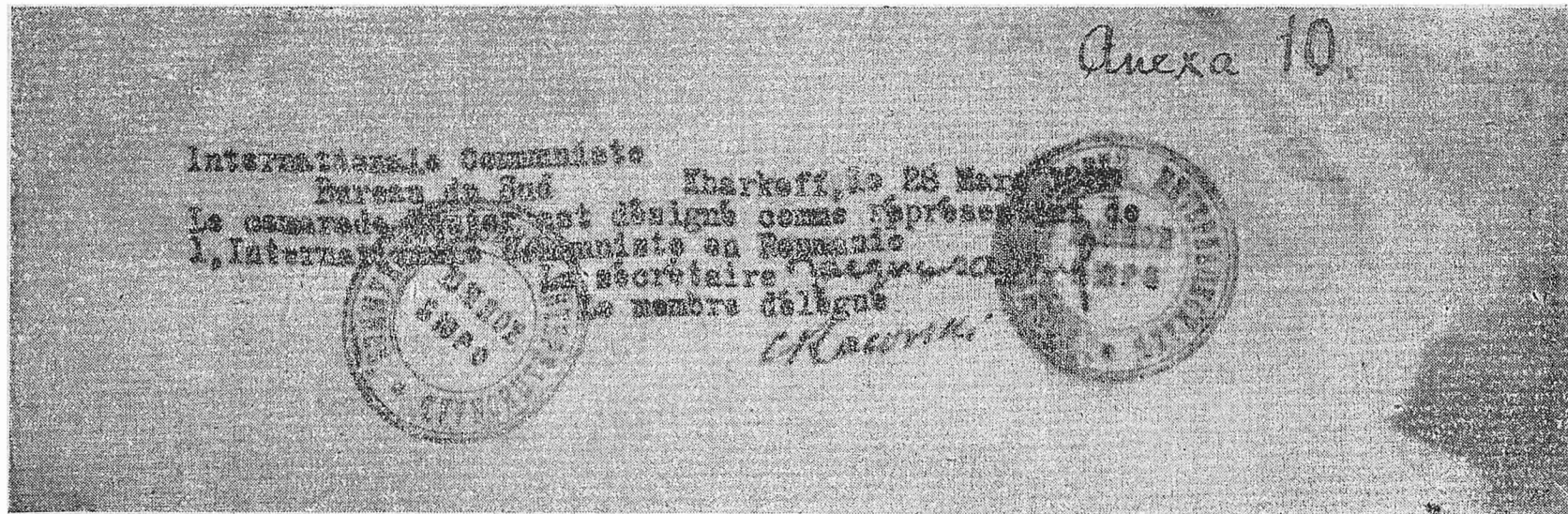
No. corent	LOCALITATEA UNDE A FOST DESCOPERTITA	D A T A			FELUL ORGANIZAȚIEI	No. arestațiilor
		ANUL	L U N A	Zina		
					Report . . .	927
77	Chișinău	1922	August	12	Curier comunist	3
78	Tichina	1922	Octomb.	19	Teroristă, spionaj	10
79	Tichina	1922	Decemb.	6	Teroristă, spionaj mili- tar și revoluționar	22
80	Cetatea-Albă	1923	Februarie	3	Spionaj militar, politic și economic	10
81	Troita (Tichina)	1923	Agrilie	28	Curier și propagandiști	7
82	Cubei (C. Albă)	1923	Mai	2	Spionaj propagandă	14
83	Cetatea-Albă	1923	"	4	Spionaj politico-economic	8
84	Cetatea-Albă (Volontirovca)	1923	Iunie	24	Teroristă	43
85	Hotin	1923	Septemb.	1	Curieri și propagandiști comuniști	13
86	Hotin	1923	"	30	Spionaj militar și tero- ristă	14
87	Tichina	1923	Noembrie	11	Curieri comuniști	9
88	Tichina	1923	"	23	Spionaj militar	6
89	Saba (C. Albă)	1924	Martie	6	Curieri comuniști	2
90	Bălți	1923	Decemb.	2	Spionaj militar	3
91	Chișinău	1924	Aprilie	7	Lansatori de manifeste incendiare	4
92	Chișinău	1924	Maiu	26	Idem	9
93	Chișinău	1924	"	31	Curieri comuniști	3
94	Orhei	1924	Iunie	14	Idem	1
95	Orhei	1924	"	21	Spionaj	10
96	Gorăști (Chișinău)	1924	Iulie	9	Teroristă, propagandă și agitație	89
97	Cetatea-Albă	1924	August	2	Spionaj militar	8
98	Orhei	1924	Septemb.	2	Curieri comuniști	2
99	Orhei	1924	"	20	Curieri comuniști	3
100	Chișinău	1924	Octomb.	6	Spionaj militar	5
					Total . . .	1225

No. corent	LOCALITATEA UNDE A FOST DESCOPERITĂ	D A T A			FELUL ORGANIZAȚIEI	No. arestațiilor
		ANUL	L U N A	Zina		
					Report . . .	1225
101	Saba (C.-Albă)	1924	Martie	5	Propagandă revoluțio- nară	6
102	Chișiua	1924	August	14	Agenți de spionaj	3
103	Jud. Cet.-Albă (Tatar-Bunar)	1924	Septemb.	14		818
104	Jud. Ismail (Je- brieni, Neru- sai, etc)	1924	"	14		799
105	Straseni (Chi- șinău)	1924	Noemb.	20	Teroriști	28
106	Chișinău	1924	"	16	Curieri comuniști	12
107	Caracut (Ismail)	1924	Decemb.	4	Rebeliune	7
108	Hotin	1924	"	26	Curieri comuniști	7
109	Chișinău	1925	"	31	Răspânditori de mani- feste	2
110	Chișinău	1925	Februarie	7	"Komsomol"	7
111	Chișinău și Ungheni	1925	Aprilie	23	Răspânditori de mani- feste	13
112	Tighina	1925	Maiu	5	Curieri comuniști	5
113	Chișinău	1925	"	3	Idem	3
114	Cetatea-Albă (Mologa)	1925	Iunie	1	Idem	1
115	Thighina (Borisovca)	1925	Iulie	1	Răspânditori de maui- feste	16
116	Chișinău	1925	Maiu	16		
117	Chișinău	1925	Iulie	1	Spionaj militar și pro- pagandă comunistă	39
118	Chișinău	1925	Septemb.	1		11
					Total . . .	3002

ANEXA II

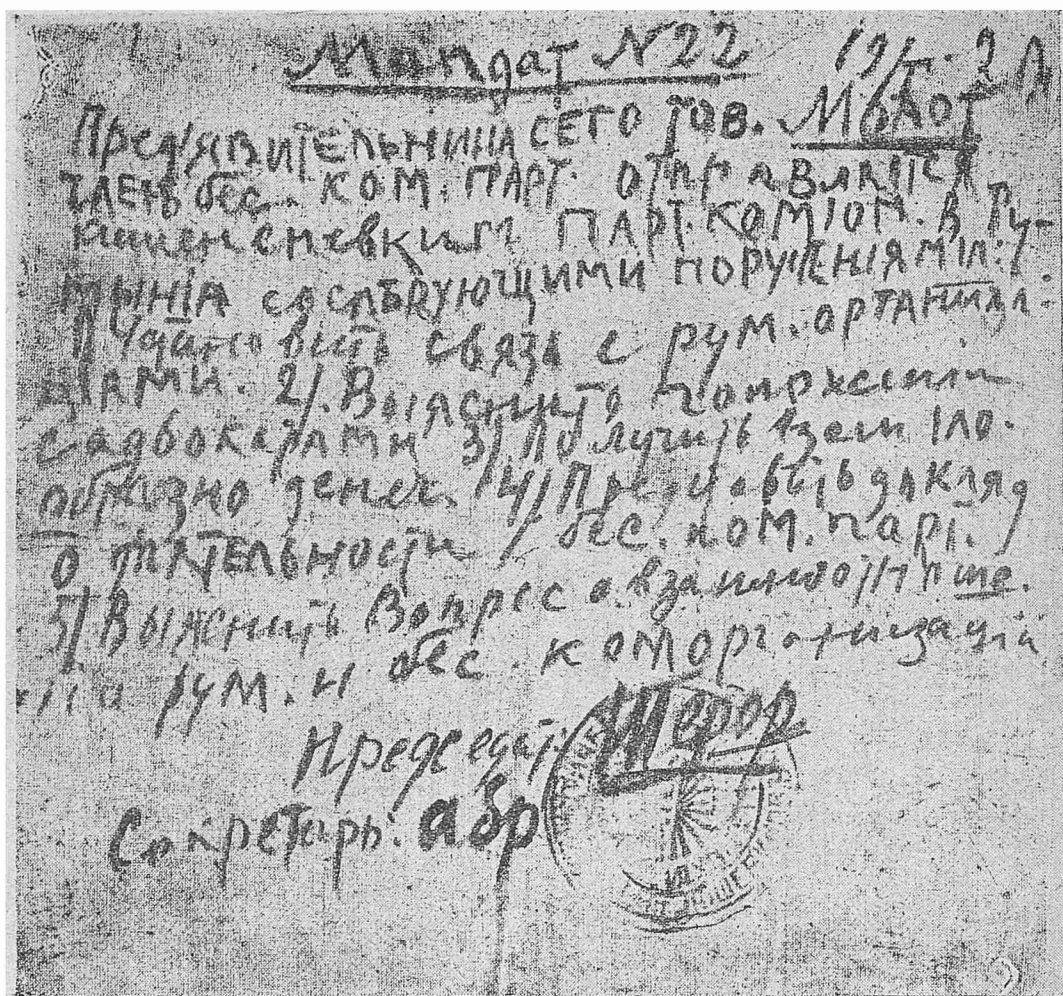
(Vezi pag. 5)

ANEXA III

(Vezi pag. 5)

MANDAT No. 22

19/1/20

Prezentatorul acestuia tov. Molot, membru al partidului comunist basarabean se trimete de către comitetul partidului din Chișinău în România cu următoarele însărcinări: 1) a stabili legătura cu organizațiile române; 2) a lămuri situația cu avocații; 3) a primi în mod reciproc bani; 4) a prezenta raport despre activitatea partidului comunist basarabean; 5) a lămuri ches'iunea cu privire la relațiile reciproce ale organizațiilor comuniste și basarabene.

Președinte (ss) TEROR

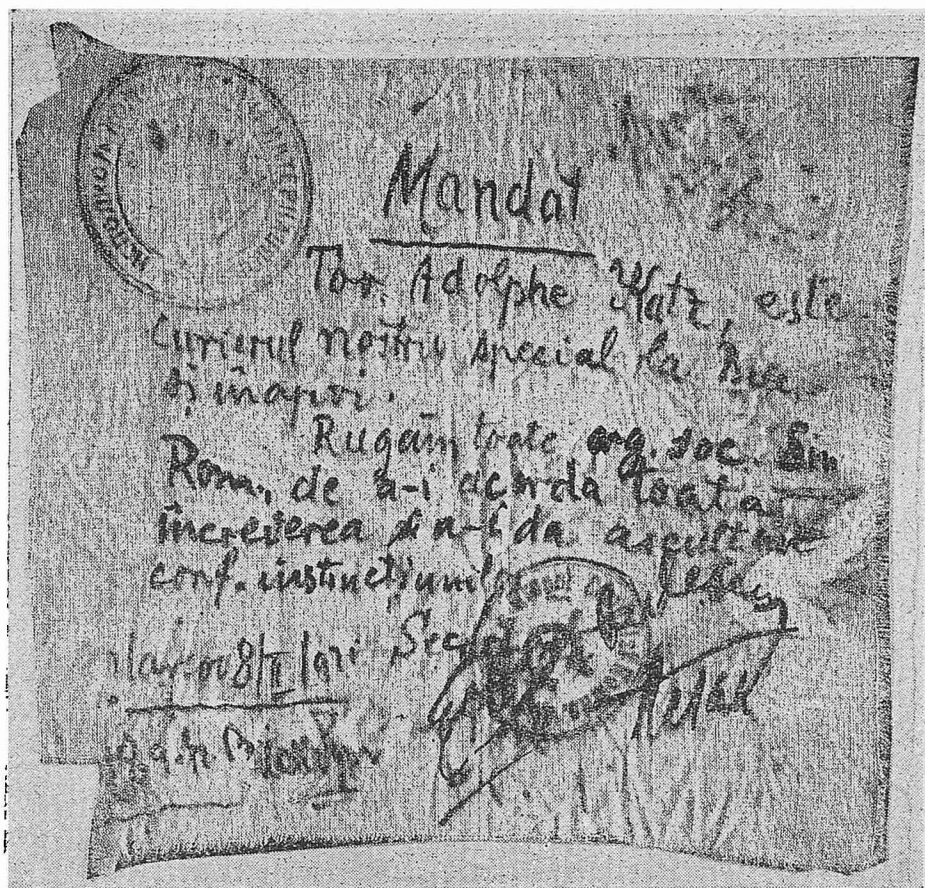
L. S.

Secretar (ss) ABRICOSOV

ANEXA IV

(Vezi pap. 5)

M A N D A T

Tovarășul Adolphe Katz, este curierul nostru special la Bucu-
rești și înapoi. Rugăm toate organele soc. din România de a-i acorda
toată încrederea și a-i da ascultare conform instrucțiunilor.

Secretar
(ss) BĂDULESCU

Harcov 8/2/921

ANEXA V

(Vezi pag. 16)

Nenin, Babac, Covali

www.dacoromanica.ro

в будущем году на окраинах, не
только, прежде не возмущая в торговле
сидящих, а также гражданской класс
войне давно брамен т. Ленинские
(т. е. обобщенная война война)

Нам долг исполнил заветы
В. И. Ленина.

Помните так же слова нашего
великого друга К. Маркса,
даже и у нас в первую очередь свои
цели, заволакует все он в весь мир...
да здравствует революция! да здрав-
ствует гражданская война! да здра-
вствует коммунизм! да здравствует
полная свобода с. с. Р. В. и всех всех
таб. Гудок, готови, по первому
моменту сразу все на фронт
победе!! Гудок все радий
Всероссийский руководитель Т. Сталин

13/III 29г. Все знае и помне с. с. тов.
Ленина...
товарищи! Читая и изучая и по-
кажи вам: что все по порядку
и в то же время каменное и уны
всем и так же, будущая а в вам
чуждее и так же и так же а ма в своем
своем и так же все перекопане с. с. центра
и так же.

Acelaș (sfârșitul) (pag. 19).

[illegible][illegible]

Генерал-майор. Военный руководитель
Дружбу. Школы

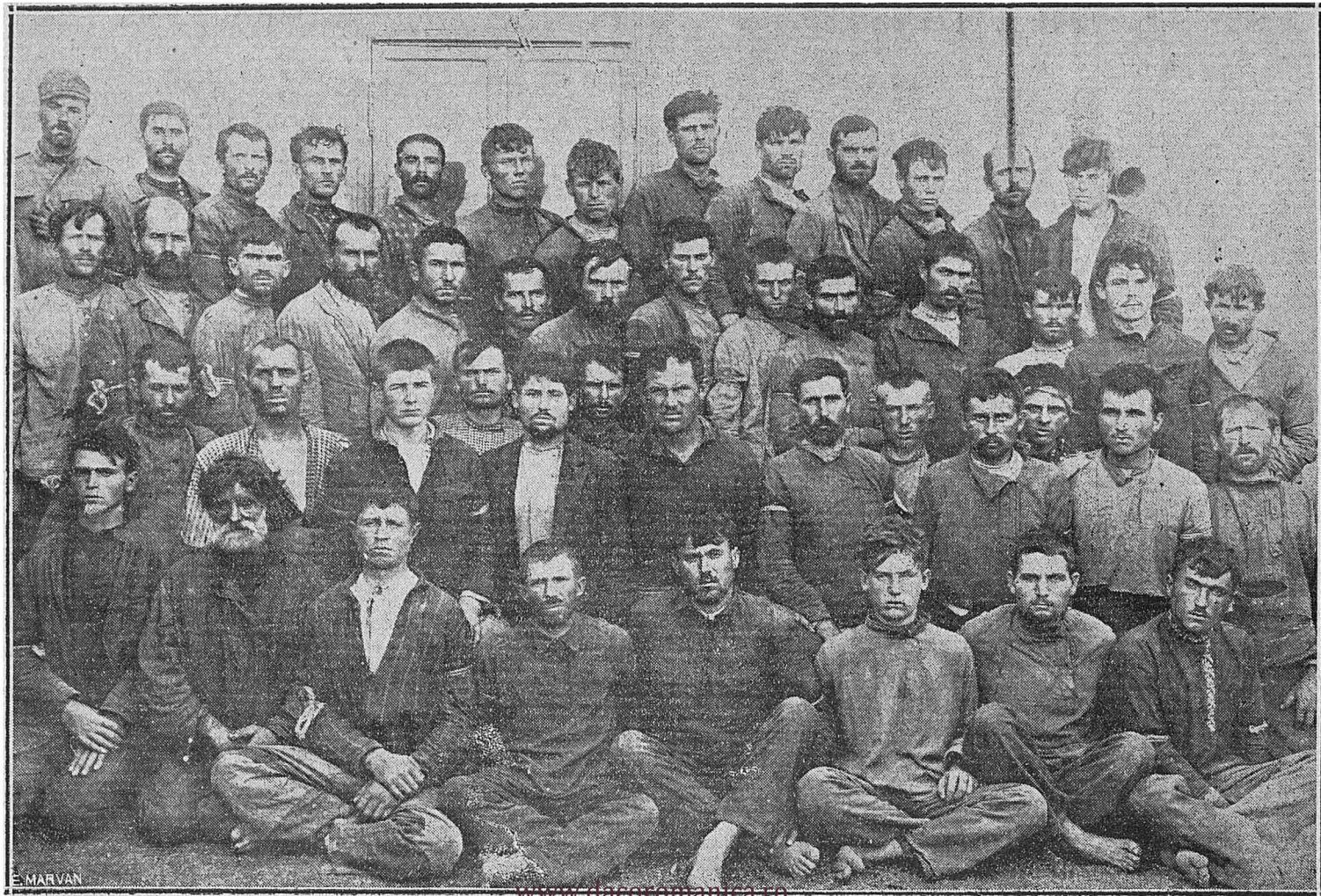
ANEXA X

Osip Polincov, zis Platov comandantul grupelor teroriste din sudul Basarabiei.

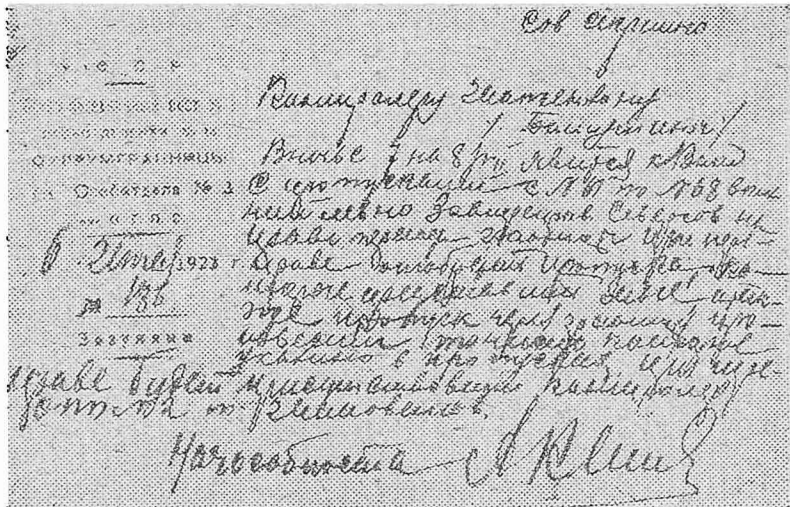
Grup de teoriști de la Tatar-Bunar dezarmați în ziua arestării.

E. MARVAN

Model de „Ordin de trecere” la Nistru

U. S. S. R.

POSTUL PRINCIPAL DE FRONTIERĂ No. 1

UNITAREA SEPARATĂ No. 14

PAZA FRONTIEREI ROMANE

CIRCUMSCRIPTIA SECȚIEI SEPARATE No. 3 DE PE LANGĂ C. P. O.

6 APRILIE 1921

ZUZULENI N. J. 186

Strict-Secret

D-lui Controlor S.

În noaptea de 7 8 Iulie 1921, se va prezenta la D-vs. șeful trecerilor S. cu permisele No. d-la 61 până la 68 inclusiv pentru trecerea graniței; la trecere să se prezintă permisele care mi se vor prezenta mie, asemenea trecerea peste frontieră să se facă în acea zi și la ora arătată în permise. La efectuarea trecerii va asista controlorul secției 2 t. G.

Seful postului separat, (ss) A. K.

